

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ І МАРКЕТИНГ

галузь знань
спеціальність

05 Соціальні та поведінкові науки
051 Економіка

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «Тенденції та перспективи світового ринку послуг»

здобувача Авксентьєва Юрія Юрійовича _____

—

Науковий керівник: канд.екон.наук., доцент Солодковська Ганна
Володимірівна _____

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з
атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д-р екон.наук, професор Циганкова Тетяна Михайлівна _____

Київ 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА

ПРОГРАМА

Спеціальність

Галузь знань

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ І

МАРКЕТИНГ

051 Економіка

05 Соціальні та поведінкові науки

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

Т.М. Циганкова

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Т.М. Циганкова

_____ 20__ р.

_____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Авксентьєву Юрію Юрійовичу

очної (денної) форми навчання

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

на тему «Тенденції та перспективи світового ринку послуг»

Тему затверджено наказом ректора Університету від "14" вересня 2023 р .№ 1603-ст

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Теоретичні основи розвитку світового ринку послуг
Розділ 2	Дослідження стану та тенденцій розвитку світового ринку послуг
Розділ 3	Напрями розвитку світового ринку послуг
Об'єкт дослідження:	новітні процеси формування та функціонування світового ринку послуг
Предмет дослідження:	умови, детермінанти та домінанти розвитку світового ринку послуг

Мета кваліфікаційної магістерської роботи:

розробка рекомендацій щодо вдосконалення діяльності вітчизняних сервісних компаній на глобальному ринку на основі проведення комплексного аналізу та оцінки тенденцій і перспектив розвитку світового ринку послуг

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1

охарактеризувати особливості послуги в якості об'єкта міжнародної торгівлі
визначити сутність та специфіка світового сервісного ринку;
описати специфіку регулювання світового ринку послуг;

У розділі 2

ідентифікувати домінуючі тенденції світового сервісного ринку;;
визначити місце вітчизняних компаній на світовому ринку послуг;
провести дослідження міжнародної активності українських сервісних компаній на світових ринках

У розділі 3

окреслити перспективи розвитку світового ринку послуг в умовах глобальної турбулентності;
охарактеризувати трансформацію діяльності українських сервісних компаній на міжнародному ринку;
запропонувати напрями вдосконалення українських сервісних компаній на світовому ринку послуг

Завдання підготував науковий керівник

_____ (підпис)

Солодковська Г.В.

_____ (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

Завдання одержав здобувач

_____ (підпис)

Авксентьєв Ю.Ю.

_____ (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота містить 75 сторінок, 10 таблиць, 10 рисунків, список літератури з 67 найменувань, 5 додатків.

Тенденції та перспективи світового ринку послуг

Об'єктом дослідження є новітні процеси формування та функціонування світового ринку послуг. Предметом дослідження є умови, детермінанти та домінанти розвитку світового ринку послуг.

Метою роботи є розробка рекомендацій щодо вдосконалення діяльності вітчизняних сервісних компаній на глобальному ринку на основі проведення комплексного аналізу та оцінки тенденцій і перспектив розвитку світового ринку послуг.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання: охарактеризувати особливості послуги в якості об'єкта міжнародної торгівлі; визначити сутність та специфіка світового сервісного ринку; описати специфіку регулювання світового ринку послуг; ідентифікувати домінантні тенденції світового сервісного ринку; визначити місце вітчизняних компаній на світовому ринку послуг; провести дослідження міжнародної активності українських сервісних компаній на світових ринках; окреслити перспективи розвитку світового ринку послуг в умовах глобальної турбулентності; охарактеризувати трансформацію діяльності українських сервісних компаній на міжнародному ринку; запропонувати напрями вдосконалення українських сервісних компаній на світовому ринку послуг.

Практичне значення отриманих результатів визначається можливістю використання запропонованих рекомендацій щодо ідентифікації пріоритетних напрямів розвитку світового ринку послуг та можливостей українських сервісних компаній на ньому.

Період виконання кваліфікаційної магістерської роботи – вересень-грудень 2023 року.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи 2023.

Рік захисту роботи 2023

Ключові слова: ринок послуг, цифрова трансформація, бізнес-модель, міжнародна торгівля послугами, експорт, інформаційні технології.

ВІДГУК

про кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача факультету Міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми Міжнародна торгівля і маркетинг
Авксентьєва Юрія Юрійовича
на тему «Тенденції та перспективи світового ринку послуг»

1. *Актуальність теми:* У сучасному світі розвиток глобального ринку послуг є однією з ключових складових економічного прогресу. Споживчі уподобання, технологічні інновації, та глобальна конкуренція формують динаміку цього сектору, роблячи його надзвичайно динамічним та змінним. Вивчення тенденцій і перспектив розвитку світового ринку послуг має велике значення для розуміння його поточного стану та прогнозування майбутнього напрямку розвитку.

2. *Позитивні риси кваліфікаційної роботи:* робота виконана на актуальну тематiku, автором виконані всі поставлені завдання, ідентифіковано та охарактеризовано основні тенденції, які впливають на динаміку ринку послуг, виявлено їх поточні та перспективні наслідки для сучасного бізнес-середовища. автором застосовано кількісні методи дослідження.

3. *Наявність самостійних розробок автора:* в роботі автором досліджено взаємозв'язок середньосвітового ВВП на душу населення від експорту послуг, ґрунтуючись на даних за період 2012-2022 роки.

4. *Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій:* У роботі запропоновано можливі шляхи вдосконалення діяльності вітчизняних сервісних компаній на світовому ринку послуг. Ідентифіковано потенційні напрями розвитку світового сервісного ринку.

5. *Наявність недоліків:* роботі притаманні певні недоліки редакційного характеру в оформленні ілюстративного матеріалу, які не зменшують загальної цінності роботи.

6. *Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК:* кваліфікаційна робота чітко структурована, логічна за змістом, відповідає всім встановленим вимогам, може бути допущена до захисту перед ЕК та заслуговує позитивної оцінки

Науковий керівник доцент, к.е.н

“12” грудня 2023 р.

 Солодковська Г.В.

**Рецензія
на кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача Авксентьєва Юрія Юрійовича**

на тему: «Тенденції та перспективи світового ринку послуг»

1. Актуальність теми

Кваліфікаційна магістерська робота здобувача Авксентьєва Ю.Ю. є самостійним, змістовним і комплексним науковим дослідженням. Дослідження тенденцій та перспектив світового ринку послуг в наш час надзвичайно актуальне через кілька ключових причин. Світ переживає швидкі зміни в економіці, технологіях та споживчих підходах, що впливає на споживачів, бізнес-моделі та структуру ринків послуг. Глобальна цифрова трансформація, розвиток онлайн-платформ, зростання мобільності та зміна очікувань споживачів перетворюють способи, якими люди отримують та споживають послуги. Це відкриває нові можливості для бізнесу, спонукає до інновацій та вимагає перегляду стратегій компаній у всіх секторах. Дослідження цієї теми допоможе розкрити сучасні тенденції, виявити ключові напрямки розвитку, зрозуміти очікування споживачів та визначити перспективи для бізнесу.

2. Наукова новизна

На рівні гіпотези в роботі висунуто наукове передбачення, що домінуючими тенденціями розвитку світового ринку послуг в найближчому майбутньому є: цифрові платформи та екосистеми, трансформація системи регулювання, використання стратегій резиліентності, розробка та впровадження нових бізнес-моделей.

3. Якість проведеного аналізу проблеми

Практичне дослідження проведено на високому методологічному та теоретичному рівнях. Зібраний матеріал викладений чітко, послідовно, логічно.

4. Практична цінність висновків

Результати дослідження обумовлюють значущість роботи, що визначається можливістю використання запропонованих рекомендацій щодо ідентифікації пріоритетних напрямів розвитку світового ринку послуг та можливостей українських сервісних компаній на ньому.

5. Наявність недоліків

Суттєвих недоліків у дипломній роботі не виявлено. Рівень виконання кваліфікаційної магістерської роботи базується на практичному досвіді дослідника.

6. Загальний висновок і оцінка дипломної роботи магістра

Кваліфікаційна робота здобувача Авксентьєва Ю.Ю. на тему: «Тенденції та перспективи світового ринку послуг» є самостійним дослідженням. Тема роботи є актуальною та відповідає вимогам кваліфікаційної роботи магістерського рівня вищої освіти. Кваліфікаційна робота здобувача Авксентьєва Ю.Ю. може бути рекомендована до захисту відповідно до визначених вимог.

Рецензент Лещенко К.А.

к.е.н., доцент кафедри європейської
економіки і бізнесу, КНЕУ імені Вадима
Гетьмана

 Підпис

	ЗМІСТ	Стор.
ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ПОСЛУГ		5
1.1. Особливості послуги в якості об'єкта міжнародної торгівлі		5
1.2. Сутність та специфіка світового сервісного ринку		12
1.3. Специфіка регулювання світового ринку послуг		21
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ПОСЛУГ		26
2.1. Домінантні тенденції світового сервісного ринку		26
2.2. Місце вітчизняних компаній на світовому ринку послуг		36
2.3. Аналіз міжнародної активності українських сервісних компаній на світових ринках		44
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ПОСЛУГ		50
3.1. Перспективи розвитку світового ринку послуг в умовах глобальної турбулентності		50
3.2. Трансформація діяльності українських сервісних компаній на міжнародному ринку		58
3.3. Напрями вдосконалення українських сервісних компаній на світовому ринку послуг		63
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....		69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		75
ДОДАТКИ.....		83

ВСТУП

В сучасному світі, який безперервно перетворюється під впливом глобалізації, технологічних інновацій та економічних зрушень, ринок послуг виступає ключовим фактором економічного розвитку та формування нових тенденцій у споживчому підході. Послуги стають важливим елементом не лише економічних систем, але й повсякденного життя людей, формуючи нові стандарти комфорту, доступності та якості обслуговування. За останні десятиліття, глобальний ринок послуг пройшов значні зміни, викликані не лише розвитком технологій, але й швидкими змінами у споживацьких уподобаннях та економічних моделях. Високий рівень конкуренції, швидкі темпи інновацій та вплив глобальних факторів вимагають уваги та досліджень для розуміння та адаптації до нових умов. Аналіз та прогнозування тенденцій у світовому ринку послуг має велике значення для підприємств, які прагнуть не лише вижити в умовах нестабільності, а й забезпечити свій успішний розвиток.

Теоретичним й практичним фундаментом формування досліджень у сфері міжнародної торгівлі послугами слід вважати роботи вчених: Пікарді Ц., Тайолі Л., Роелфсема С., Фіндлей С., Циганкової Т.М., Рибчук А.В., Заблоцької Р.О. та інших.

Метою даної кваліфікаційної дипломної роботи є розробка рекомендацій щодо вдосконалення діяльності вітчизняних сервісних компаній на глобальному ринку на основі проведення комплексного аналізу та оцінки тенденцій і перспектив розвитку світового ринку послуг.

Мета магістерської кваліфікаційної роботи дає можливість сформулювати завдання:

- Охарактеризувати особливості послуги в якості об'єкта міжнародної торгівлі;
- Визначити сутність та специфіка світового сервісного ринку;
- Описати специфіку регулювання світового ринку послуг;
- Ідентифікувати домінантні тенденції світового сервісного ринку;

- Визначити місце вітчизняних компаній на світовому ринку послуг;
- Провести дослідження міжнародної активності українських сервісних компаній на світових ринках;
- Окреслити перспективи розвитку світового ринку послуг в умовах глобальної турбулентності;
- Охарактеризувати трансформацію діяльності українських сервісних компаній на міжнародному ринку;
- Запропонувати напрями вдосконалення українських сервісних компаній на світовому ринку послуг

Об'єкт даної роботи – новітні процеси формування та функціонування світового ринку послуг. Предмет цього дослідження - умови, детермінанти та домінанти розвитку світового ринку послуг.

Методи наукового дослідження, котрі були застосовані при написанні кваліфікаційної роботи: порівняння (зокрема вклади регіонів України в загальний експорт, частки послуг в загальному експорті певних країн); визначення динаміки розвитку (міжнародної торгівлі послугами), статистичні методи дослідження, зокрема кореляційний аналіз.

В якості інформаційної бази було використано роботи вітчизняних й іноземних дослідників, даними міжнародних компаній, звітами Державного комітету статистики України.

Структурно робота містить три розділи, вступом, висновки та рекомендації, а також додатки до роботи. В першому розділі розкрито теоретичні особливості розвитку світового ринку послуг, зокрема специфіці його регулювання. Другий, аналітичний розділ, представляє собою дослідження стану та тенденцій розвитку світового ринку послуг. У третьому розділі ідентифіковано перспективні напрями розвитку світового ринку послуг, а також рекомендації щодо трансформації міжнародної діяльності українських сервісних компаній.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ПОСЛУГ

1.1. Особливості послуги в якості об'єкта міжнародної торгівлі

Послуги в якості об'єкта міжнародної торгівлі включають широкий спектр послуг, які надаються на міжнародному рівні, щоб задовольнити потреби іноземних ринків або клієнтів. Міжнародна торгівля послугами відкриває нові можливості для компаній та споживачів, але також вимагає уважності та адаптації до різних аспектів, пов'язаних з культурними, юридичними, фінансовими та технічними аспектами міжнародного ринку.

Послуги можуть надаватися безперервно через географічні кордони, завдяки використанню мереж та технологій зв'язку. Це дозволяє компаніям надавати послуги своїм клієнтам у будь-якій точці світу. Це включає в себе широкий спектр послуг, які можуть бути надані в режимі онлайн або в реальному часі. Приклади безперервних міжнародних послуг показані у таблиці 1.1. «Приклади безперервних міжнародних послуг» що у додатках.

Ці послуги роблять світ більш доступним та об'єднаним, дозволяючи користувачам отримувати доступ до ресурсів та послуг з будь-якого місця та в будь-який час. Безперервність міжнародних послуг є ключовою у розвитку глобальної економіки та спільноти.

Міжнародні послуги повинні враховувати культурні та мовні особливості різних регіонів. Персонал та комунікації мають бути адаптовані до потреб міжнародних клієнтів. Культурні та мовні виклики є важливими аспектами на міжнародному ринку послуг і вимагають особливої уваги. Вони виникають через різниці в культурних звичаях, мовах та комунікаційних стилях між різними країнами і регіонами. Культурні виклики та їх опис показані у таблиці 1.1. «Культурні виклики» що у додатках.

Розуміння цих культурних та мовних викликів є важливим для успішного ведення бізнесу на міжнародному ринку послуг. Проявлення поваги та чутливості до місцевих культурних особливостей допоможе підприємствам здійснювати успішні та довгострокові стосунки з клієнтами та партнерами у різних країнах. Міжнародна торгівля може стикатися з складністю митних процедур, віз та інших адміністративних обмежень. Постачальники послуг повинні бути готові подолати ці бар'єри. Подолання бюрократичних бар'єрів у міжнародному ринку послуг є ключовим завданням для підприємств, які прагнуть успішно розвивати свій бізнес на міжнародному рівні. Бюрократичні бар'єри включають в себе різноманітні адміністративні процедури, формальності та регуляторні обмеження, які можуть ускладнювати ведення бізнесу за кордоном. Подолання бюрократичних бар'єрів у міжнародному ринку послуг може бути складним завданням, але з правильними стратегіями та підходами можна досягти успіху і розширити бізнес на нові ринки.

Ось кілька підходів для подолання цих бар'єрів:

Дослідження ринку та регуляторних вимог: Першим кроком є ретельне дослідження ринку та регуляторних вимог в країні, де ви плануєте надавати послуги. Розуміння місцевих правил та обмежень допоможе вам адаптувати свій бізнес до потреб ринку.

Локальна партнерство: Укладення партнерських угод з місцевими компаніями може допомогти подолати бюрократичні бар'єри, оскільки місцеві партнери мають знання про місцевий ринок та зв'язки з місцевими органами влади.

Лобіювання і взаємодія з органами влади: Встановлення діалогу з місцевими органами влади і лобіювання для зміни або спрощення регуляторних вимог може позитивно вплинути на сприяння вашому бізнесу.

Використання електронних послуг та технологій: Використання електронних послуг та онлайн-процедур може спростити взаємодію з органами влади і зменшити бюрократичні обмеження.-Дотримання місцевих законів та норм: Важливо ретельно дотримуватися місцевих законів та регуляцій. Порушення правил може призвести до проблем та санкцій.-Залучення фахівців з місцевими знаннями: Найняття фахівців або консультантів з місцевими знаннями та досвідом

може бути важливим для успішного функціонування на місцевому ринку.-
Моніторинг і адаптація: Ринкові умови та регуляторні вимоги можуть змінюватися з часом, тому важливо постійно моніторити ситуацію та адаптувати свій бізнес відповідно.

Консультація зі спеціалістами з бюрократичних питань: Звернення до юристів та консультантів, які спеціалізуються на бюрократичних питаннях, може допомогти знайти оптимальні рішення для подолання регуляторних бар'єрів.

Обмін валютою, податки та інші фінансові питання можуть впливати на міжнародну торгівлю послугами. Вирішення цих питань вимагає розробки фінансових стратегій. Фінансові перешкоди на міжнародному ринку послуг включають в себе фінансові витрати та складнощі, пов'язані з міжнародними транзакціями та обміном валютою.

Для подолання цих фінансових перешкод, компанії повинні ретельно аналізувати свою фінансову стратегію, вивчати місцеві регуляторні вимоги та ризики, використовувати інструменти забезпечення фінансової стабільності та розвивати ефективну фінансову політику.

Ось деякі з основних фінансових викликів, які можуть виникнути при наданні міжнародних послуг:

-Валютний ризик: Зміни в обмінних курсах можуть вплинути на вартість послуг та прибуток компанії, особливо якщо операції проводяться в різних валютах.

-Міжнародні комісії та валютні операції: Міжнародні транзакції часто супроводжуються комісіями та витратами на конвертацію валют, що може збільшити загальні витрати.

-Кредитні обмеження та фінансування: Для розширення бізнесу на міжнародному ринку може бути потрібно залучити фінансування або кредити. Однак це може бути ускладнено вимогами місцевих банків та фінансових установ.

-Податки і мита: Різні країни можуть мати різні податкові та митні обов'язки, що впливають на витрати та вартість послуг.

-Фінансовий моніторинг та звітність: Різні країни можуть мати вимоги щодо

фінансового моніторингу та звітності, що потребує великих витрат на дотримання стандартів ведення бухгалтерського обліку та звітності.

-Страхування ризиків: Міжнародний бізнес може потребувати спеціалізованого страхування, щоб захистити від різних ризиків, таких як стихійні лиха, втрати від пограбувань та інші.

-Фінансовий аудит та перевірки: Для міжнародних компаній може бути обов'язковим проводити фінансовий аудит та перевірки відповідно до місцевих законів і стандартів.

-Фінансовий ризик відмови клієнта: На міжнародному ринку існує ризик того, що клієнти не зможуть або не захочуть сплатити за надані послуги, що може призвести до фінансових втрат.

Доставка послуг на міжнародний ринок може вимагати вирішення питань логістики та транспорту, зокрема щодо швидкості і надійності доставки. Логістика та транспорт грають важливу роль у міжнародному ринку послуг, особливо коли мова йде про надання послуг, пов'язаних із фізичним переміщенням товарів або осіб. Це включає в себе послуги транспорту, логістики та доставки, які можуть бути надані на міжнародному рівні. Глобальна логістика включає в себе управління потоками матеріалів, інформацією та товарів на світовому ринку. Вона охоплює процеси замовлення, виробництва, упаковки, зберігання та доставки товарів з однієї країни в іншу. Для переміщення товарів і осіб між країнами використовуються різні види транспорту, такі як морський, повітряний, залізничний та автомобільний транспорт. Вибір залежить від різних факторів, включаючи вид товару, відстань, строк доставки та витрати. Міжнародна торгівля потребує дотримання митних правил та оплати мита та податків. Логістичні компанії часто співпрацюють із митними брокерами для спрощення процесу митного оформлення. У міжнародній логістиці важливо ефективно управляти запасами та мати доступ до складського зберігання в різних точках світу для забезпечення швидкої та надійної поставки товарів. Використання сучасних інформаційних систем та технологій, таких як GPS, дозволяє відстежувати рух товарів та контролювати логістичні процеси в режимі реального часу. З розвитком

електронної комерції та онлайн-продажів зростає попит на міжнародні послуги доставки, які дозволяють покупцям замовляти товари з інших країн. Інфраструктура портів, логістичних центрів та митниць грає важливу роль у сприянні глобальній логістиці та транспорту. Багато компаній надають послуги консалтингу з логістики, щоб покращити ефективність логістичних процесів та зменшити витрати. Логістика та транспорт є ключовими складовими міжнародного ринку послуг і впливають на конкурентоспроможність підприємств на глобальному рівні. Для успішного функціонування на міжнародному ринку необхідно ретельно планувати та керувати логістичними процесами.

В іноземних ринках важливо захищати інтелектуальну власність та права на технології та інновації. Захист інтелектуальної власності на міжнародному ринку послуг є важливим аспектом для компаній, які пропонують інноваційні послуги. Інтелектуальна власність включає в себе патенти, авторські права, товарні знаки, комерційні секрети та інші цінності, які визнаються як результати творчої роботи. Захист інтелектуальної власності на міжнародному ринку послуг вимагає уважності, стратегії та відповідності міжнародним нормам та угодам. Захист інтелектуальної власності може бути вирішальним для успішної конкуренції на глобальному ринку послуг.

Реєстрація патентів та авторських прав може допомогти захистити нові інновації та творчі результати від незаконного використання в інших країнах. Компанії повинні слідкувати за строками дії інтелектуальних прав та продовжувати їх, де це необхідно. Реєстрація товарних знаків дозволяє захистити бренд та ідентифікувати послуги компанії. Це важливо для популяризації бізнесу та запобігання подібному використанню товарного знаку іншими компаніями. Зберігання комерційних секретів, таких як конфіденційна інформація про процеси, технології або клієнтів, є важливим аспектом захисту інтелектуальної власності. Підприємства повинні встановити внутрішні процедури та контроль для запобігання витоку конфіденційної інформації. Укладення ліцензійних угод, які дозволяють іншим компаніям використовувати інтелектуальну власність, може бути корисним для збільшення прибутку та захисту прав на інтелектуальну

власність. Підприємства повинні слідкувати за антимонопольними обмеженнями та регуляторними вимогами, пов'язаними з інтелектуальною власністю. Важливо встановити систему моніторингу для виявлення порушень інтелектуальної власності, які можуть виникнути на міжнародному ринку.

У цифровому світі важливо захищати інтелектуальну власність від цифрового піратства та незаконного використання в мережі. Звернення до юристів та консультантів із сфери інтелектуальної власності може бути корисним для вирішення правових питань та захисту прав.

Різні країни можуть мати відмінні правила та стандарти для надання послуг. Розуміння та відповідність цим нормам стають важливими аспектами міжнародної торгівлі послугами. Міжнародний ринок послуг включає в себе різні правові та регуляторні аспекти, які компанії повинні враховувати при наданні послуг за кордоном. Міжнародне право встановлює загальні правила і норми, які регулюють відносини між країнами. Це може включати в себе міжнародні договори, угоди та стандарти, які впливають на міжнародний бізнес. Багато видів послуг потребують ліцензування та регулювання в країні, де вони надаються. Компанії повинні заздалегідь вивчати місцеві правила та процедури отримання ліцензій. Митні обов'язки та торговельні бар'єри можуть впливати на переміщення товарів та послуг через кордон. Торговельні угоди та договори можуть впливати на співробітництво та торгівлю. Антимонопольні закони регулюють конкуренцію та обмежують недобросовісні практики, які можуть завдати шкоди конкурентам.

Податкові правила та ставки відрізняються в різних країнах. Компанії повинні слідкувати за місцевими податками, податковими договорами та спеціальними правилами для міжнародного бізнесу.

Захист інтелектуальної власності і авторських прав може варіюватися в різних країнах. Компанії повинні дотримуватися вимог щодо захисту своєї інтелектуальної власності.

Рішення спорів на міжнародному ринку послуг можуть бути вирішені через міжнародний арбітраж. Це може вимагати укладення арбітражних угод та дотримання міжнародних стандартів. У міжнародному бізнесі валютні операції та

фінансові трансакції можуть бути складними і вимагати дотримання міжнародних валютних стандартів. Регуляторні вимоги щодо захисту споживачів можуть варіюватися в різних країнах і впливати на надання послуг. Захист споживачів на міжнародному ринку послуг є важливим аспектом для забезпечення їхніх прав та безпеки. Міжнародні організації та уряди доклали значні зусилля для створення міжнародних стандартів та правил, які регулюють захист споживачів.

Існують міжнародні угоди та конвенції, які регулюють права та захист споживачів. Наприклад, ООН прийняла "Основні принципи захисту споживачів" для рекомендацій державам-членам щодо захисту споживачів.

Міжнародні організації, такі як Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) та Організація Об'єднаних Націй (ООН), розробляють стандарти та рекомендації для забезпечення якості послуг та продуктів, які споживачі використовують. Кожна країна має власні закони та стандарти щодо захисту споживачів. Споживачі повинні бути осведомленими про свої права та можливості захисту від недобросовісних практик та шахрайства. Міжнародні стандарти щодо реклами та маркування продуктів та послуг регулюють інформацію, надану споживачам, щоб вони могли приймати інформовані рішення. Захист інтелектуальної власності грає важливу роль у захисті споживачів від незаконного використання продуктів та послуг.

Деякі міжнародні угоди включають механізми вирішення спорів між споживачами та постачальниками послуг, які допомагають вирішити спір без судового розгляду. Споживачі можуть отримувати підтримку через міжнародні гарантії та страхування в разі недоліків чи невиконання угоди постачальником послуги. Постачальники послуг повинні бути готові конкурувати з іноземними конкурентами та розробляти стратегії для збереження або розширення свого ринкового долю. Конкуренція на світовому ринку послуг є великим і динамічним явищем. Компанії з усього світу конкурують за клієнтів та ринкову частку в різних галузях послуг.

Глобалізація: Розвиток технологій та зв'язків міжнародної торгівлі сприяє глобалізації бізнесу. Компанії можуть конкурувати не лише на внутрішньому

ринку, але й на світовому рівні, надаючи послуги клієнтам в інших країнах. Інновації є ключовим фактором конкурентоспроможності в сучасному бізнесі. Компанії, які розвивають нові технології та методи надання послуг, можуть мати перевагу на ринку.

Якість послуг є критично важливою для здобуття та утримання клієнтів. Компанії, які надають високоякісні послуги та виконують свої зобов'язання перед клієнтами, зазвичай отримують конкурентну перевагу. В багатьох галузях послуг спостерігається інтенсивна цінова конкуренція. Компанії можуть знижувати ціни, щоб залучити клієнтів, або надавати додаткові послуги за доступну ціну.

Сильний бренд та добра репутація можуть бути важливими для привернення клієнтів і створення довіри. Клієнти можуть віддавати перевагу відомим брендам та компаніям з бездоганною репутацією. Ефективна маркетингова стратегія та рекламна кампанія можуть допомогти компанії виділитися на ринку і залучити нових клієнтів.

Компанії можуть встановлювати партнерські відносини та стратегічні союзи з іншими фірмами для збільшення своєї географічної присутності, доступу до нових ринків та ресурсів.

Різні країни мають власні закони та регуляторні вимоги, які можуть обмежувати діяльність компаній на їхніх ринках. Знання і виконання цих правил є важливим аспектом конкуренції на міжнародному ринку послуг.

1.2. Сутність та специфіка світового сервісного ринку

Світовий сервісний ринок включає в себе широкий спектр послуг, наданих компаніями та організаціями, які працюють як на внутрішньому ринку, так і на міжнародному ринку. Його сутність та специфіка визначаються декількома ключовими характеристиками:

Світовий сервісний ринок охоплює послуги, які надаються та отримуються

на міжнародному рівні. Це включає в себе послуги, надані компаніями та організаціями з різних країн для клієнтів або користувачів у різних країнах. Суть міжнародного характера світового сервісного ринку полягає в тому, що послуги надаються та споживаються на міжнародному рівні, тобто компанії та організації з різних країн взаємодіють між собою і надають послуги клієнтам або користувачам, які можуть знаходитися в різних країнах чи регіонах. Міжнародний рівень дозволяє компаніям здійснювати доступ до світового ринку і надавати послуги глобальною аудиторії. Це створює можливості для розширення бізнесу та залучення нових клієнтів.

В міжнародному сервісному ринку компанії стикаються з різними культурами, мовами та традиціями. Вони повинні бути готові адаптувати свої послуги до потреб різних груп клієнтів. Різні країни мають власні правові норми та регуляції, які стосуються надання та отримання послуг. Це може включати вимоги до ліцензування, податкові обов'язки, тарифи та інші аспекти, які компанії повинні враховувати.

У міжнародному сервісному ринку операції можуть здійснюватися в різних валютах, і це вимагає управління валютним ризиком та розрахунками в різних валютах. Сучасні технології дозволяють легко співпрацювати на міжнародному рівні. Електронна комерція, мобільні додатки та хмарні рішення допомагають компаніям ефективно обслуговувати клієнтів з різних країн. Міжнародний ринок пропонує багато можливостей для розвитку та розширення бізнесу, але водночас створює велику конкуренцію. Компанії повинні бути конкурентоспроможними та інноваційними, щоб зберігати свою позицію на ринку.

В цілому, міжнародний характер світового сервісного ринку відкриває безмежні можливості та виклики для бізнесу та компаній, що працюють у галузі послуг.

Світовий сервісний ринок включає в себе різноманітні галузі, такі як фінанси, транспорт, туризм, освіта, охорона здоров'я, інформаційні технології, консалтинг, готельний бізнес, ресторани та багато інших. Ця різноманітність створює багато можливостей для розвитку та співпраці. Світовий сервісний ринок включає в себе

велику різноманітність галузей та секторів, які надають різноманітні послуги для клієнтів та користувачів у всьому світі. Різноманітність галузей у світовому сервісному ринку відкриває широкий спектр можливостей для підприємців, компаній та фахівців у багатьох галузях, що надають послуги для різних сфер життя та бізнесу.

Фінансові послуги є однією з ключових галузей у світовому сервісному ринку, і вони включають в себе різноманітні фінансові та банківські операції, страхування, інвестиції, обслуговування платежів і багато інших видів послуг. Ця галузь відіграє важливу роль у підтримці економічного розвитку та глобальної торгівлі.

Банки надають широкий спектр фінансових послуг, включаючи зберігання грошей, кредитування, платіжні послуги, обслуговування вкладів та інші фінансові транзакції. Страхові компанії надають послуги зі страхування життя, майна, авто, медичного страхування та інших видів страхування. Вони допомагають клієнтам захистити свої інтереси в разі нещасних випадків. Інвестиційні компанії надають послуги з управління інвестиціями, обліку акцій, бонів, пенсійних фондів та інших фінансових інструментів. Фінансові консультанти та планувальники допомагають клієнтам керувати своїми фінансами, розробляють плани інвестицій, пенсійні стратегії та податкові оптимізації. Управління пенсійними активами та надання пенсійних послуг є важливою галуззю для забезпечення фінансової стабільності національних та приватних пенсійних систем. Туризм і гостинність є однією з ключових галузей у світовому сервісному ринку, і ця галузь створює безліч можливостей для подорожей, відпочинку та культурного обміну. Вона включає в себе різноманітні види послуг, пов'язаних з подорожами та гостинністю.

Ця галузь включає в себе різні типи готелів, від економ-класу до розкішних резортів. Ресторани та кафе надають послуги харчування та розваги для туристів та місцевого населення. Туроператори створюють та продають туристичні пакети, включаючи авіаквитки, готелі, транспортні послуги та екскурсії. Туристичні агентства допомагають клієнтам обрати та забронювати подорожі. Авіакомпанії та залізничні перевізники надають послуги з перевезення пасажирів на різні відстані.

Ця галузь включає в себе внутрішні й міжнародні перельоти, а також швидкісний поїздний рух.

Туристичні екскурсії, музеї, атракціони та інші розважальні заходи сприяють поглибленню знайомства з культурою та історією відвідуваних місць. Круїзні компанії надають послуги круїзних подорожей, що дозволяють пасажиром відвідувати різні місця під час подорожі по воді. Розробка туристичних інфраструктур, включаючи гольф-поля, курорти, пляжі, спа-центри та готелі, допомагає створювати комфортні умови для туристів.

Транспорт та логістика - це ключова галузь у світовому сервісному ринку, яка забезпечує рух товарів та послуг в усьому світі. Ця галузь має велике значення для глобальної торгівлі та економічного розвитку, оскільки забезпечує ефективний рух товарів від виробників до споживачів. Транспорт та логістика є невід'ємною частиною глобальної економіки та допомагають забезпечувати рух та розподіл товарів та послуг, що необхідні для задоволення потреб клієнтів та розвитку підприємств у всьому світі. Вантажний транспорт: Ця підгалузь включає в себе різні види транспорту для перевезення товарів, включаючи автомобільний транспорт, залізничний транспорт, морський та річковий транспорт, авіаперевезення та транспортний контейнерний рух. Пасажирський транспорт: Ця галузь надає послуги перевезення пасажирів, включаючи пасажирські авіаперевезення, автобуси, поїзди, літаки та інші засоби пересування.

Освіта це важлива галузь у світовому сервісному ринку, яка сприяє розвитку та підвищенню кваліфікації населення, підготовці робочої сили та розширенню можливостей для особистого та професійного росту. Освітні послуги включають в себе широкий спектр діяльностей, спрямованих на здобуття знань, навичок та кваліфікації. Освіта впливає на розвиток суспільства, підготовку робочої сили та підвищення якості життя. Вона забезпечує можливості для особистого та професійного росту і важлива для створення знаннями базованого суспільства.

Університети, коледжі та вищі навчальні заклади пропонують бакалаврські та магістерські програми в різних спеціальностях. Ця галузь надає можливості для глибокого навчання та підготовки фахівців у різних галузях.

За допомогою технологій, таких як відеоконференції та онлайн-платформи, студенти можуть отримувати освіту віддалено. Це робить освіту більш доступною для тих, хто не має можливості навчатися на території навчального закладу. Школи та курси з вивчення іноземних мов допомагають студентам та професіоналам покращити мовні навички. Також існують програми підготовки до міжнародних мовних і мовознавчих іспитів.

Професійні школи та курси надають навички та знання, необхідні для певних професій та галузей, таких як медицина, інженерія, бізнес, інформаційні технології та інші. Масові відкриті онлайн-курси (МООС) надають безкоштовну або доступну освіту відомих університетів та платформ. Це дозволяє студентам з усього світу отримувати якісну освіту в онлайн-форматі. Навчальні заклади для дітей, включаючи дитячі садки та початкові школи, надають основу освіти та допомагають розвивати дітей в ранньому віці. Медичні послуги - це важлива галузь у світовому сервісному ринку, яка забезпечує медичну допомогу та лікування для людей у всьому світі. Ця галузь охоплює різноманітні медичні послуги, від загальної практики та екстреної медицини до спеціалізованих медичних інтервенцій та хірургічних операцій. Медичні послуги мають велике значення для збереження здоров'я та підвищення якості життя. Вони також сприяють розвитку медичних досліджень та інновацій у галузі медицини.

Лікарі та медичні фахівці надають медичні консультації та виконують різні види діагностики, включаючи лабораторні аналізи, зображення та обстеження пацієнтів для встановлення діагнозу.

Медичні заклади надають лікування для різних захворювань та станів, використовуючи медикаменти, процедури та фізіотерапію. Хірурги проводять операції для виправлення різних медичних проблем, від маленьких втручань до складних хірургічних операцій.

Медичний туризм передбачає подорожі пацієнтів за кордон для отримання медичної допомоги та хірургічних операцій. Це дозволяє пацієнтам отримувати якісну медичну допомогу за доступними цінами та одночасно відвідувати інші країни. Виробництво та продаж медичного обладнання, інструментів та медичних

пристроїв є частиною медичної галузі.

Пацієнти, які відновлюються після хірургічних операцій або травм, отримують фізіотерапію та реабілітацію для поліпшення фізичного стану. Психологи та психотерапевти надають психічну підтримку та терапію для пацієнтів, які стикаються з психічними та емоційними проблемами.

Інформаційні технології (ІТ) - це одна з найшвидше розвиваючихся та важливих галузей у світовому сервісному ринку. ІТ охоплює широкий спектр технологій, програмного забезпечення та послуг, пов'язаних із збором, обробкою, збереженням та передачею інформації. Інформаційні технології впливають на всі сфери життя, змінюючи спосіб спілкування, роботу, освіту та багато інших аспектів. Галузь ІТ є важливим фактором глобальної економіки та суспільного розвитку.

Розробка та впровадження корпоративних інформаційних систем, систем управління відносинами з клієнтами, систем управління ресурсами підприємства та інших інструментів для автоматизації бізнес-процесів. Розвиток IoT дозволяє підключити фізичні об'єкти (наприклад, пристрої, автомобілі, побутову техніку) до мережі Інтернет для збору та обробки даних.

Зростання кількості онлайн-загроз призвело до розвитку галузі кібербезпеки, яка охоплює заходи для захисту інформації та даних в мережі. Розробка та підтримка веб-сайтів, веб-додатків та інтернет-магазинів для підприємств та інших організацій. Розробка систем, які можуть навчатися та приймати рішення на основі великих обсягів даних. Впровадження ІТ-рішень у навчальному процесі, від дистанційного навчання до електронних підручників. Телекомунікації - це ключова галузь у світовому сервісному ринку, яка забезпечує передачу і обмін інформацією та комунікацію між людьми, організаціями та пристроями на великі відстані. Телекомунікаційні послуги інфраструктура цієї галузі грають критичну роль у підтримці глобальної комунікації та обміну даними. Мобільні оператори надають послуги мобільного зв'язку, включаючи голосовий зв'язок, SMS, доступ в Інтернет через мобільні мережі та інші послуги. Фіксовані оператори надають послуги фіксованого зв'язку для підприємств та домогосподарств. Це включає в себе

голосовий зв'язок, Інтернет, телевізійні послуги та інші послуги. Постачальники Інтернет-послуг забезпечують доступ до Інтернету, включаючи широкопasmовий Інтернет, оптоволоконний Інтернет та інші технології. Ця галузь включає в себе будівництво та управління телекомунікаційною інфраструктурою, включаючи мережі, станції зв'язку та супутникові системи. Розробка і впровадження технологій, які забезпечують захист інформації та даних в телекомунікаційних мережах. Для бізнесів надаються спеціалізовані телекомунікаційні послуги, такі як віртуальні приватні мережі (VPN), конференц-зв'язок та послуги спільного використання даних. Телекомунікаційні компанії також надають медіа-послуги, включаючи кабельне телебачення, супутникове телебачення та відео на вимогу (VoD). Онлайн-ігри, стрімінгові послуги, відеоконференції та інші розважальні послуги, які використовують телекомунікаційні мережі. З'єднання різних IoT-пристроїв через мережі для збору та обміну даними.

Галузь консалтинг та бізнес-послуги включає в себе послуги консалтингу, аудиту, юридичні послуги, маркетинг та рекламу, аналітику та управлінські послуги. Консультанти надають поради та експертні оцінки для підприємств у питаннях стратегії, фінансів, управління, маркетингу та інших областях. Ці послуги сприяють вирішенню конкретних проблем і підвищенню ефективності бізнесу. Підприємства можуть аутсорсити певні функції, такі як бухгалтерія, інформаційні технології, кадри або обслуговування клієнтів, і використовувати послуги спеціалізованих компаній, що спеціалізуються на цих областях. Юристи, бухгалтери і фінансові консультанти надають послуги в галузі юридичного супроводу, оподаткування, фінансового планування та інших фінансових аспектів бізнесу

Інженери та технічні спеціалісти надають послуги з розробки та проектування, включаючи будівництво, механічну інженерію, електроінженерію та інші області. Компанії надають послуги з управління логістикою, складським обслуговуванням та ланцюгом постачання, сприяючи оптимізації процесів постачання та доставки товарів. Маркетологи та рекламні агентства допомагають підприємствам розробляти та реалізовувати маркетингові стратегії та рекламні

кампанії для просування продуктів і послуг.

ІТ-компанії надають послуги з розробки програмного забезпечення, веб-додатків, інформаційних систем та обслуговування комп'ютерної інфраструктури.

Компанії з навчання та розвитку навичок надають навчальні програми для працівників та менеджменту. Медіа-компанії та агентства з розваг надають послуги у сфері виробництва, маркетингу та поширення вмісту, включаючи телебачення, радіо, кіно та веб-розваги. Галузь нерухомості і будівництва грає важливу роль у світовому сервісному ринку і включає в себе широкий спектр послуг та діяльності, пов'язаних із нерухомістю, будівництвом та розвитком міських та сільських територій. Галузь нерухомості і будівництва має велике значення для розвитку суспільства, забезпечення житлом та інфраструктурою, а також створення робочих місць. Ріелтори надають послуги по купівлі, продажу та оренді нерухомості, включаючи житлові будинки, квартири, комерційну нерухомість та земельні ділянки.

Розробка і будівництво комерційних нерухомих об'єктів, таких як офісні будівлі, торгові центри, готелі, ресторани та інша комерційна нерухомість.

Розвиток та будівництво інфраструктури, такої як дороги, мости, залізниці, аеропорти та інші транспортні об'єкти.

Компанії з управління нерухомістю надають послуги з управління, обслуговування та експлуатації житлової та комерційної нерухомості. Спорт та розваги є важливою галуззю у світовому сервісному ринку, яка охоплює різноманітні види розваг, спортивні події та послуги, спрямовані на задоволення розважальних та рекреаційних потреб споживачів.

Спортивні змагання, такі як Олімпійські ігри, чемпіонати світу та міжнародні турніри, привертають увагу мільйонів глядачів та гравців з усього світу. Організатори подій, спонсори та медіа-компанії генерують прибуток від продажу квитків, рекламних контрактів та медіа-прав.

Професійні спортсмени та команди конкурують в різних види спорту, включаючи футбол, баскетбол, хокей, бейсбол, теніс, гольф і багато інших. Професійний спорт генерує значний дохід через продаж квитків, трансляції,

спонсорські угоди та рекламу. Фітнес-центри, студії йоги, басейни, спортивні клуби та різноманітні програми здорового способу життя надають послуги для тих, хто прагне підтримувати фізичну активність та здоров'я. Казино, лотереї, онлайн-геймінг та інші азартні розваги генерують величезні прибутки. Ця галузь включає в себе спортивні ставки, рулетку, покер та інші азартні ігри. Кінематографія, музика, театр, мистецтво та інші розважальні галузі надають послуги для задоволення культурних та розважальних потреб споживачів. Телевізійні канали, стрімінгові сервіси, радіостанції та інші медіа-компанії транслюють спортивні події, розважальні програми та новини.

Готелі, курорти та туристичні агентства надають послуги для подорожей та відпочинку, включаючи ночівлю, харчування, туристичні екскурсії та інші розважальні можливості. Компанії, які спеціалізуються на організації концертів, фестивалів, виставок, конференцій та інших розважальних подій. Постачання послуг на закордонні ринки може здійснюватися різними способами, і вибір конкретного методу залежить від характеру бізнесу, галузі та стратегії компанії. В таблиці 1.2 «Основні моделі надавання послуг» показані чотири основні способи надавання послуг.

Таблиці 1.2. Основні моделі надавання послуг.

Модель постачання	Опис
Транскордонне постачання	Транскордонне постачання має місце, коли послуга виробляється в одній країні, але споживається в іншій. Подібно до традиційної торгівлі, коли товар доставляється через кордон, і постачальник, і споживач залишаються у своїх країнах.
Споживання за кордоном	Споживання за кордоном має місце, коли послуги споживаються в країні, де вони виробляються. На момент надання послуги споживач або його майно перебувають за кордоном.
Комерційна присутність	Комерційна присутність має місце, коли постачальник послуг відкриває присутність за кордоном для надання послуг.

Присутність фізичних осіб	Присутність фізичних осіб має місце, коли фізична особа перебуває за кордоном для надання комерційних послуг.
---------------------------	---

Джерело: [61]

Кожен із цих підходів має свої переваги та недоліки, і вибір залежить від конкретної стратегії та цілей компанії. Комбінування різних методів також може бути ефективним для максимізації глобального впливу.

1.3. Специфіка регулювання світового ринку послуг

Регулювання світового ринку послуг включає в себе правила, закони, стандарти та механізми, які контролюють та спрямовують діяльність компаній, які надають різноманітні послуги на міжнародному рівні. Специфіка регулювання може сильно варіюватися в залежності від конкретної галузі послуг, а також від політичних, економічних та соціокультурних чинників. Велика кількість послуг регулюється міжнародними угодами, такими як Світова організація торгівлі, Генеральна угода про тарифи та торгівлю (ГАТТ), а також багатьма іншими. Національні уряди також встановлюють власні закони та стандарти для регулювання галузей послуг на своїй території. Міжнародні та національні норми грають ключову роль у світовому ринку послуг, регулюючи велику кількість галузей та видів послуг. Вони створюють правовий фреймворк для функціонування та розвитку цих галузей та забезпечують якість та безпеку для споживачів. Розглянемо докладніше міжнародні та національні норми в світовому ринку послуг: Світова організація торгівлі (WTO): WTO встановлює правила і стандарти для міжнародної торгівлі послугами. Головними правовими документами є Угода про послуги ГАТТ і Угода про торгівлю послугами ГАТС. Вони регулюють доступ до ринків послуг, національний режим та інші аспекти міжнародної торгівлі послугами.

Міжнародна організація зі стандартизації (ISO): ISO розробляє стандарти

якості для різних галузей та видів послуг. Ці стандарти допомагають забезпечити високу якість та безпеку послуг. Міжнародна організація праці (МОП): МОП розробляє міжнародні стандарти праці для галузей, де працюють багато співробітників, такі як туризм, готельництво та інші види послуг. Види регулювання світового ринку послуг показані у таблиці 1.3. Види регулювання світового ринку послуг, що у додатках.

Міжнародні угоди: Велика кількість міжнародних угод регулюють конкретні галузі послуг, такі як авіація (Конвенція про міжнародну цивільну авіацію), телекомунікації (Міжнародний регламент з питань радіозв'язку), інтелектуальна власність (Угода TRIPS) та інші. Кожна країна має свої закони та правила, що регулюють галузі послуг на національному рівні. Це включає в себе вимоги до ліцензування, реєстрації, оподаткування, охорони прав споживачів та багато інших аспектів. Національні органи встановлюють стандарти та вимоги до якості та безпеки відповідно до конкретних галузей послуг, які надаються на їхній території. Багато галузей послуг вимагають ліцензування та сертифікації для забезпечення якості та безпеки. Це стосується, наприклад, медичних послуг, фінансових послуг, освіти та інших галузей. Ліцензування та сертифікація грають важливу роль у світовому ринку послуг, забезпечуючи якість та безпеку послуг для споживачів, а також регулюючи діяльність підприємств у різних галузях. Ліцензування та сертифікація сприяють встановленню стандартів якості та безпеки в різних галузях та забезпечують довіру споживачів до послуг та продуктів. Ліцензування - це процес надання ліцензії або дозволу фізичним особам чи підприємствам для виконання певних видів діяльності чи надання певних послуг. Цей процес регулюється національними та місцевими органами влади і може бути обов'язковим для певних галузей. Ось деякі ключові аспекти ліцензування у світовому ринку послуг:

Ліцензування професій: Деякі професії, такі як лікарі, юристи, інженери, вимагають спеціальних ліцензій для виконання своєї роботи. Ліцензія підтверджує, що фахівець має необхідну кваліфікацію.

Деякі види діяльності, такі як фінансові послуги, страхування, медичні

послуги та транспорт, можуть вимагати ліцензії для реєстрації та провадження бізнесу. Ліцензії можуть бути видані за певних умов, таких як виконання стандартів безпеки, страхування відповідальності, сплату зборів та інші вимоги. Деякі ліцензії вимагають постійного навчання та підвищення кваліфікації, щоб забезпечити актуальність знань та навичок.

Сертифікація - це процес визнання та підтвердження відповідності продукту, послуги чи системи певним стандартам якості чи безпеки. Це може бути добровільним або обов'язковим процесом.

Існують різні стандарти якості, розроблені організаціями, такими як Міжнародна організація зі стандартизації (ISO). Сертифікація засвідчує, що продукт або послуга відповідає цим стандартам. Багато компаній отримують сертифікацію для своїх систем керування якістю, таких як ISO 9001, яка засвідчує дотримання певних стандартів управління якістю. Деякі галузі послуг, такі як туризм та гостинність, також можуть підлягати сертифікації для підтвердження якості та безпеки послуги.

Торговельні бар'єри у світовому ринку послуг є обмеженнями, які ускладнюють чи обмежують міжнародну торгівлю послугами між країнами. Ці бар'єри можуть бути обов'язковими чи дискреційними і включають в себе різні види обмежень, які впливають на доступ до ринку послуг, конкуренцію та можливість підприємств надавати послуги за кордоном, можуть значно підвищити їхню вартість та зробити їх менш конкурентоспроможними на зовнішніх ринках. Деякі країни також можуть встановлювати квоти на обсяг послуг, які можуть бути надані іноземцями. Деякі країни можуть застосовувати незвичайні обмеження на доступ до ринків послуг, такі як обмеження на іноземного власника, обов'язкова участь місцевих партнерів або заборона ведення діяльності у певних секторах. Податки на прибуток можуть вплинути на вигоди від міжнародної торгівлі послугами. Деякі країни можуть встановлювати високі податки для іноземних підприємств, що надають послуги. Відмінності в національних нормах та стандартах можуть створювати торговельні бар'єри. Наприклад, різниця в стандартах безпеки, вимогах до якості або допоможе регулювати доступ іноземних

послуг на внутрішній ринок.

Деякі країни можуть ускладнювати процедури отримання ліцензій, дозволів чи інших необхідних документів для провадження бізнесу у сфері послуг. Для послуг, які потребують фізичної присутності, такі як медичні, освітні та консультаційні послуги, обмеження переміщення співробітників можуть бути бар'єром для міжнародного розширення. Певні країни обмежують іноземне власництво в певних галузях послуг, таких як медіа, телекомунікації та фінансові послуги. Обмеження на рекламу та маркетинг можуть ускладнити виведення послуг на іноземні ринки.

Багато країн мають закони та регуляції, які захищають права споживачів у галузі послуг, забезпечуючи якість, безпеку та права на інформацію. Захист прав споживачів є важливою складовою світового ринку послуг і забезпечується як національними, так і міжнародними правовими рамками та стандартами. Загальна мета захисту прав споживачів - забезпечити їм доступні, безпечні та якісні послуги, а також забезпечити їхні права на інформацію та вибір. Кожна країна має свої закони та норми, що регулюють захист прав споживачів у сфері послуг. Ці закони встановлюють права споживачів, вимоги до якості послуг, обов'язки постачальників послуг та процедури врегулювання суперечок. Споживачі мають право на чітку та доступну інформацію про послуги, включаючи ціни, умови, терміни та умови надання послуг. Інформація повинна бути представлена таким чином, щоб споживачі могли приймати інформовані рішення. Споживачі мають право на вибір між різними постачальниками послуг та продуктами. Конкуренція на ринку послуг сприяє поліпшенню якості та доступності послуг для споживачів. Постачальники послуг зобов'язані надавати безпечні послуги, що відповідають стандартам безпеки. Якщо виникають загрози для безпеки споживачів, споживачі мають право на інформування та відшкодування.

З розвитком інтернету і глобальних мереж, права споживачів в онлайн-середовищі стають дедалі важливішими. Це включає в себе захист від шахрайства, захист особистих даних і права на безпеку покупок в онлайн-магазинах. Регулятори контролюють конкурентну поведінку компаній у галузі послуг, запобігаючи

монополіям та домінуванню на ринку. Конкурентна політика у світовому ринку послуг визначається комплексом заходів, стандартів і регуляцій, спрямованих на забезпечення конкуренції в галузі послуг. Мета конкурентної політики полягає в створенні умов для чесної конкуренції, підтримки інновацій, захисту прав споживачів і запобігання недостойній практиці на ринку. В галузі інформаційних технологій і фінансових послуг, конкурентна політика включає в себе заходи для захисту даних та приватності споживачів. Багато країн мають законодавство щодо антимонопольної політики, яке регулює концентрацію ринку та захищає споживачів від недобросовісних практик. Це включає в себе контроль над злиттями та поглинаннями компаній, запобігання укладанню антиконкурентних угод і боротьбу з надмірною домінуючою позицією на ринку.

Заохочення інновацій та розвитку нових технологій є важливим аспектом конкурентної політики. Заходи, спрямовані на сприяння інноваціям, можуть включати в себе фінансову підтримку, патентні права та спрощення умов для впровадження нових рішень. Деякі країни вживають заходів для підтримки малих і середніх підприємств, які можуть мати обмежені ресурси для конкуренції на глобальному ринку. Це включає в себе фінансову підтримку, навчання та доступ до ринків.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ПОСЛУГ

2.1. Домінантні тенденції світового сервісного ринку

На світовому сервісному ринку спостерігається кілька домінантних тенденцій, які визначають його розвиток. Ці тенденції відображають стрімкий розвиток та адаптацію компаній до змін в умовах ринку та очікувань споживачів. Впровадження цифрових технологій значно змінює спосіб, якими компанії надають свої послуги. Від хмарних технологій і Інтернету речей (IoT) до штучного інтелекту (ШІ) та аналітики даних, цифрова трансформація дозволяє підприємствам оптимізувати процеси, покращувати якість обслуговування та пристосовуватися до змін у споживацьких уподобаннях.

Цифрова трансформація у світовому сервісному ринку відіграє ключову роль у зміні підходів до надання послуг і взаємодії з клієнтами. Це широкий та комплексний процес, який включає в себе використання новітніх цифрових технологій для оптимізації бізнес-процесів та покращення взаємодії зі споживачами. Ці технологічні інновації сприяють покращенню якості послуг, оптимізації бізнес-процесів та підвищенню конкурентоспроможності компаній у світовому сервісному ринку. Розвиток цифрових технологій є ключовим фактором для успішної адаптації підприємств до змін у сучасному бізнес-середовищі.

Використання хмарних обчислень дає компаніям можливість зберігати та обробляти великі обсяги даних, а також надавати послуги через Інтернет. Це полегшує доступ до інформації та ресурсів з будь-якого місця і підвищує мобільність бізнес-процесів.

Впровадження IoT дозволяє збирати та аналізувати дані в реальному часі, що поліпшує моніторинг та керування багатьма видами послуг, включаючи транспорт, логістику, технічне обслуговування та інші. Використання аналітичних і ШІ рішень

дозволяє компаніям отримувати цінні інсайти з даних, прогнозувати тенденції, персоналізувати послуги та автоматизувати рутинні завдання.

Розвиток мобільних додатків дозволяє компаніям докладати зусиль для забезпечення максимальної зручності для клієнтів. Вони можуть використовуватися для резервування послуг, отримання інформації та навіть для оплати. В блокчейні можна використовувати для підвищення безпеки та прозорості транзакцій, зокрема в фінансових та логістичних послугах. Віртуальна та доповнена реальність можуть застосовуватися для надання іммерсивного досвіду користувачам, зокрема у сферах туризму, навчання, медицини та інших послуг. Розвиток електронної комерції і онлайн-платформ спрощує процеси покупки та продажу послуг, забезпечуючи швидкий та зручний доступ до різноманітних сервісів. Цифрові платіжні системи та криптовалюти дозволяють ефективно та безпечно проводити фінансові транзакції в масштабах глобального ринку.

ШІ відіграє важливу роль у покращенні персоналізації послуг, автоматизації рутинних завдань, прогнозуванні попиту і вирішенні проблем споживачів. Відмічається інтеграція ШІ в клієнтські сервіси, чат-боти та інші інтерактивні рішення. Зростання ролі штучного інтелекту (ШІ) у світовому сервісному ринку є важливим та перспективним трендом. ШІ впроваджується в різні галузі послуг для оптимізації бізнес-процесів, покращення взаємодії з клієнтами та надання нових можливостей для інновацій. Ці приклади свідчать про те, що ШІ значно трансформує різні галузі світового сервісного ринку, сприяючи покращенню ефективності та якості наданих послуг. Однак, важливо враховувати етичні та соціальні аспекти використання ШІ для забезпечення сталих та ефективних інновацій. ШІ дозволяє створювати інтелектуальні чат-боти, які можуть автоматично відповідати на питання клієнтів, надавати інформацію про продукти та послуги, а також вирішувати проблеми без участі людини. Це покращує швидкість обслуговування та підвищує задоволеність клієнтів. ШІ використовує аналіз великих обсягів даних для створення персоналізованих пропозицій для кожного клієнта. Це може включати в себе рекомендації товарів, послуг або контенту, які найкраще відповідають індивідуальним потребам та уподобанням.

III допомагає в уточненні прогнозів, враховуючи різні фактори, що впливають на попит на послуги. Це полегшує планування ресурсів та оптимізацію бізнес-процесів.

III використовується для автоматизації рутинних завдань і процесів, що покращує ефективність роботи та дозволяє персоналу фокусуватися на більш складних та стратегічних завданнях. В галузі медичних послуг III допомагає у вдосконаленні діагностики, прогнозуванні захворювань, виборі ефективного лікування та розробці нових методів лікування. III використовується для аналізу ризиків, попередження шахрайства, автоматизації процесів кредитування та управління портфелями. У цих галузях III застосовується для оптимізації маршрутів, прогнозування попиту на перевезення, вдосконалення систем відстеження вантажів та забезпечення ефективності логістичних процесів. Використання III в освіті дозволяє створювати інтелектуальні системи навчання, персоналізовані програми та оцінювання. Зростання використання смартфонів і планшетів змінює спосіб взаємодії споживачів з сервісами. Мобільні додатки стають важливим інструментом для забезпечення доступу до послуг в будь-який час і в будь-якому місці, а також для покращення комунікації між підприємствами і клієнтами.

Мобільні технології та додатки відіграють визначальну роль у світовому сервісному ринку, надаючи компаніям та споживачам нові можливості для взаємодії та отримання послуг. Мобільні технології та додатки значно полегшують взаємодію між підприємствами та клієнтами, сприяючи розвитку бізнесу та покращенню якості послуг. Стабільний розвиток цього сегменту відображає зростання мобільності та важливість технологічних інновацій у сучасному світі. Багато компаній створюють власні мобільні додатки для полегшення доступу клієнтів до своїх послуг. Це може бути додаток для замовлення товарів чи послуг, для спілкування з клієнтською підтримкою, а також для надання персоналізованих пропозицій.

Зростання використання смартфонів сприяє розвитку мобільної комерції, де клієнти можуть здійснювати покупки через мобільні додатки. Це дозволяє

підприємствам розширювати свій аудиторію та покращувати зручність для клієнтів. Системи мобільної оплати стають все популярнішими, дозволяючи користувачам здійснювати транзакції та оплату послуг безпосередньо через свої мобільні пристрої. Це підвищує швидкість та зручність операцій. Додатки для бронювання готелів, квитків на транспорт, екскурсій та інших подорожних послуг стали невід'ємною частиною галузі туризму. Вони включають додатки для відстеження стану здоров'я, нагадування про ліки, консультації з лікарем в режимі онлайн, що полегшує доступ до медичних послуг.

Додатки для навчання та розвитку стають все популярнішими. Вони надають можливість отримати нові знання в будь-якому місці і в будь-який час. Ігри, стрімінгові платформи, додатки для перегляду фільмів та серіалів, музичні сервіси – усе це робить розваги доступними на мобільних пристроях. Додатки для спілкування, які поєднують у собі функції соціальних мереж і месенджерів, є важливим елементом комунікації для багатьох користувачів.

Зростання обізнаності щодо змін клімату і екологічних питань призводить до того, що компанії все більше звертають увагу на сталість своєї діяльності. Споживачі стають більш вибагливими до екологічних аспектів послуг і виробів. Екологічність у світовому сервісному ринку стала ключовою тенденцією, оскільки споживачі стають все більше свідомими про екологічні проблеми та прагнуть вибирати компанії, які віддають перевагу сталому розвитку. Ця тенденція впливає на різні галузі послуг та формує нові стандарти для бізнесу.

Компанії в сервісній галузі впроваджують зелені технології для зменшення вуглецевого сліду та покращення енергоефективності. Це може включати в себе використання відновлювальних джерел енергії, оптимізацію енергоспоживання та впровадження "зелених" IT-рішень. Компанії намагаються зменшити використання одноразової упаковки, переходячи до екологічно відновлюваних матеріалів та пропонуючи упаковку, яка легко переробляється або повторно використовується. Також акцентується на оптимізації логістичних процесів для зменшення викидів CO₂.

На рисунку 2.1. розглянуто динаміку світової торгівлі комерційними

послугами в період з 2012 по 2022 роки.

Рисунок 2.1. Зміна світової торгівлі комерційними послугами за секторами у %, 2012-22. Джерело: [62]

У 2022 році подорожі продовжували швидко відновлюватися після скасування обмежень на мобільність у всьому світі. Зараз дана категорія на шляху до повного відновлення та повернення до рівня до COVID-19, коли вона становили майже чверть торгівлі послугами. Комп'ютерні послуги були найдинамічнішим сектором послуг за останнє десятиліття. У 2022 році світовий експорт на 44% перевищив рівень до пандемії. Зростанню сприяла віддалена робота, а також онлайн-навчання та домашні розваги. У всьому світі попит на програмне забезпечення, хмарні сервіси, машинне навчання та покращену кібербезпеку продовжує зростати. Помірне зростання у 2022 році на рівні 6 відсотків порівняно з 22 відсотками в попередньому році повністю пов'язано з коливаннями обмінного курсу.

Таблиця 2.1 Темпи щорічного зростання міжнародної торгівлі послугами в окремих секторах, %

	Транспортні послуги	Подорожі	Послуги пов'язані з товарами	Інші комерційні послуги
2 квартал 2022	35	114	9	3
3 квартал 2022	23	57	6	1
4 квартал 2022	2	49	2	-1
1 квартал 2023	-5	58	5	7
2 квартал 2023	-11	35	4	8

Джерело: [62]

Попередні оцінки вказують на помітне уповільнення торгівлі послугами G20 у другому кварталі 2023 року порівняно з першим кварталом 2023 року, виміряного в поточних доларах США. Експорт та імпорт, за оцінками, зросли на 0,2% і мінус 0,6% у другому кварталі 2023 року відповідно після значного зростання на 4,5% і 8,8%, зафіксованого в першому кварталі 2023 року. Експорт послуг зріс на 1% у Сполучених Штатах, тоді як імпорт знизився на 1,3%, насамперед за рахунок зменшення витрат на транспорт та подорожі. У Канаді туристичні та бізнес-послуги сприяли зростанню експорту. У Німеччині туристичні та бізнес-послуги спричинили падіння експорту на 1,7%, водночас підштовхнувши імпорт до зростання на 1%. Французький імпорт різко скоротився на 7,2% через зниження витрат на транспорт та подорожі. У Сполученому Королівстві експорт послуг скоротився на 1%, тоді як імпорт зріс на 2,9% через збільшення закупівель фінансових, інтелектуальної власності та бізнес-послуг. Навпаки, торгівля послугами помітно розширилася в Австралії та Кореї. В Австралії основними рушійними силами зростання експорту були подорожі та пасажирські перевезення, тоді як подорожі, фінанси та ІКТ стимулювали експорт у Кореї. Імпорт послуг впав на 4,2% в Японії, відображаючи нижчі витрати на бізнес-послуги, тоді як експорт дещо зріс. Зменшення транспортних надходжень призвело до падіння експорту послуг у Китаї на 4,4%, тоді як імпорт відповідно скоротився на 1,4%.

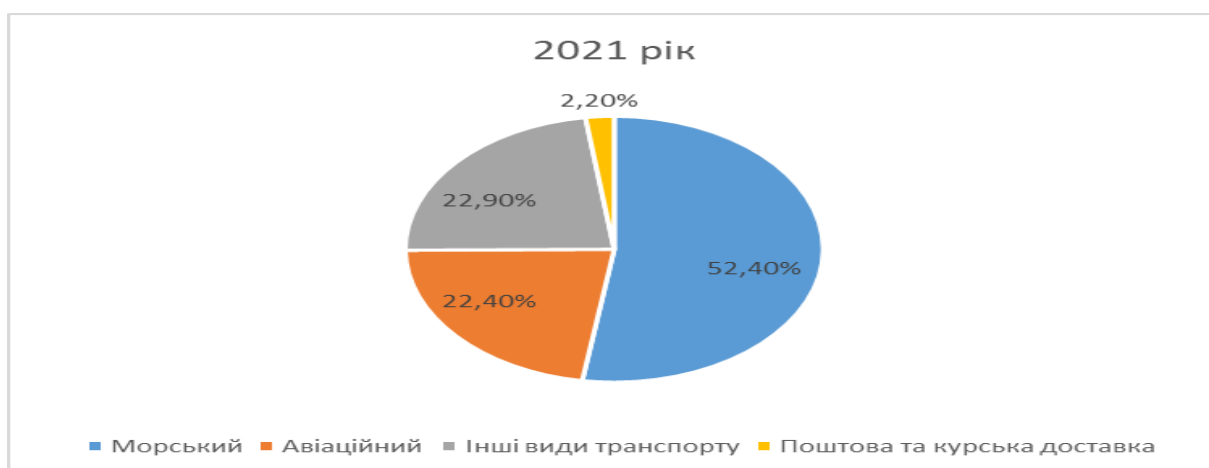

Рисунок 2.2 Видова структура міжнародної торгівлі послугами у 2021 році, %
Джерело:[63]

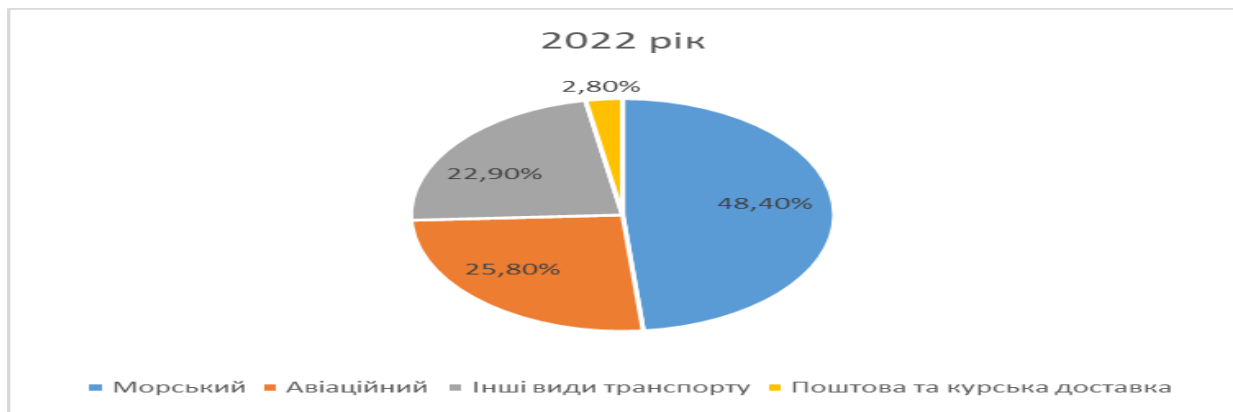

Рисунок 2.2 Видова структура міжнародної торгівлі послугами у 2022 році, %

Джерело: [22]

Незважаючи на відновлення в багатьох регіонах у 2022 році, повітряного транспорту зростання відбулось лише незначно - до рівня до пандемії. Експорт морських транспортних послуг зріс завдяки високим тарифам на перевезення даним видом транспорту у 2021 році. Однак у 2022 році зростання сповільнилося, оскільки тарифи на доставку почали стабільно знижуватися з весни (Рис. 2.2-2.3)

На Європу на сьогодні припадає більше половини світового експорту цифрових послуг. У 2022 році його зростання стабілізувалося, в основному через знецінення євро та британського фунта по відношенню до долара США. Експорт Азійського регіону зростає найбільше, охоплюючи майже чверть світових цифрових послуг. Зростання в Африці та найменш розвинутих країнах продовжувало відставати від середньосвітового рівня і у 2022 році частка Африки у світовому експорті цифрових послуг становила менше 1%.

Експорт послуг за категорією «подорожі» із Сполучених Штатів зріс на 44% у порівнянні з аналогічним періодом 2022 року в період з січня по квітень 2023, оскільки туризм продовжував вигравати від відкладеного попиту після пандемії COVID-19. Франція та Німеччина також спостерігали значне зростання в даній категорії - на 36% і 22% відповідно за той самий період. У Китаї та Сполученому Королівстві в першому кварталі 2023 року кількість подорожей зросла на 28% порівняно з аналогічним періодом минулого року, а в Індії – зафіксовано дуже значне зростання на 206%.

Експорт інших послуг (включаючи категорії - послуги пов'язані з товарами

та інші бізнес-послуги) продовжував помірне зростання в річному обчисленні, у тому числі зростання на 2% у Сполучених Штатах і на 4% в Китаї. Винятком була Німеччина з падінням на 6% (Рис.2.4)

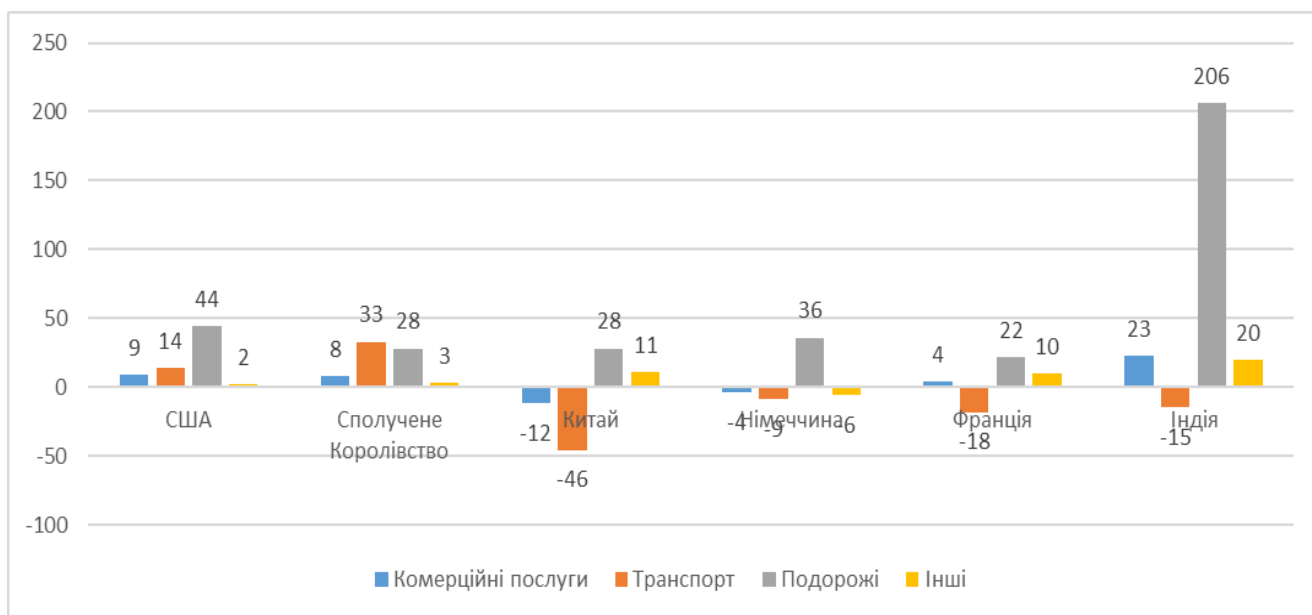

Рисунок 2.4 Динаміка щорічного зростання експорту комерційних послуг у вибраних країнах за період січень-квітень 2023 року, %.

Джерело: [63]

У 2022 році ЄС був найбільшим у світі продавцем послуг. Його експорт послуг оцінювався в 1300 мільярдів євро, а імпорт – в 1126 мільярдів євро. Згідно з даними про світову торгівлю послугами за 2021 рік, на ЄС припадало більше чверті світового експорту (26,2%) та світового імпорту (25,2%). Для порівняння, частка Сполучених Штатів склала 16,5 % для експорту та 12,4 % для імпорту, тоді як частка Китаю становила 7,0 % для експорту та 9,9 % для імпорту (Таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 Міжнародна торгівля послугами у вибраних країнах

	Експорт		Імпорт		Частка світової торгівлі, 2021	
	(€ мільярди)				(%)	
	2012	2022	2012	2022	Експорт	Імпорт
Світ	2 950,7	4 073,3	2 859,9	3 744,8	100,0	100,0
ЄС	668,7	1 300,3	553,0	1 125,7	26,2	25,2
Австралія	41,7	48,5	52,0	63,0	0,9	0,9
Бразилія	29,7	37,5	67,5	75,5	0,7	1,3

Канада	71,6	117,5	88,7	130,5	2,3	2,6
Китай	156,9	350,4	218,9	438,0	7,0	9,9
Гон Конг	76,7	78,7	59,6	59,9	1,6	1,4
Індія	113,3	293,8	62,2	167,9	5,0	3,1
Японія	106,6	160,9	143,7	200,1	3,5	4,7
Мексика	19,2	45,5	30,8	59,6	0,8	1,2
РФ	48,5	46,1	84,8	67,2	1,2	1,7
Сінгапур	100,8	276,6	103,4	245,6	5,5	5,5
Південна Африка	13,9	12,0	14,6	17,2	0,2	0,3
Південна Корея	80,3	123,6	84,2	128,9	2,5	2,8
Туреччина	34,4	85,7	16,4	38,4	1,3	0,7
Сполучене Королівство	274,9	468,2	160,4	300,0	9,4	5,9
США	533,0	879,4	365,5	646,1	16,5	12,4

Джерело: [22]

У 2022 році міжнародна торгівля послугами ЄС становить 30,9% від загальної вартості торгівлі товарами та послугами – ця частка зростає в останні роки. У 2021 році на послуги в середньому припадало 20,8% загального обсягу світової торгівлі; це можна порівняти з часткою 19,9 % у 2012 році, підтверджуючи те, що послуги становлять зростаючу частину світової торгівлі. Зауважемо, що до кризи COVID-19 ця частка була вищою, досягаючи 24,7% у 2019 році. Однак вплив пандемії призвів до різкого скорочення торгівлі низкою конкретних послуг, таких як транспортні послуги та туристичні послуги.

У відносному вираженні частка послуг у загальній торгівлі зростала швидшими темпами у Туреччині, Індії та особливо Сінгапурі. Натомість частка послуг у загальній торгівлі значно скоротилася в Південній Африці, Австралії, Бразилії, Гонконгу. Для деяких із цих країн цю закономірність можна пояснити, зростанням цін на сировину, енергоносії та сільськогосподарську продукцію, на якій деякі з цих країн спеціалізуються, у результаті чого ці товари займають більш високу відносну частку їх загальної торгівлі (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 Частка послуг у загальній торгівлі творами та послугами у
вибраних країнах

	2012	2022
Світ	19,9	20,8
Сполучене Королівство	33,4	38,3
Сінгапур	24,1	35,0
ЄС	26,2	30,9
Індія	22,0	29,1
США	23,0	23,0
Японія	16,7	19,0
Канада	18,0	18,1
Туреччина	14,4	18,0
Південна Корея	15,4	16,3
Бразилія	21,1	15,7
Австралія	18,6	14,1
Китай	11,7	12,1
Південна Африка	15,2	11,6
Мексика	8,0	8,6

Джерело: [22]

Що стосується міжнародної торгівлі товарами, то провідними світовими експортерами та імпортерами послуг в абсолютному вираженні, як не дивно, були одні з найбільших економік. ЄС мав найвищу вартість експорту для більш ніж половини категорій послуг (табл.2.4).

Таблиця 2.4 Країни лідери за експортом та імпортом певних категорій послуг,
2022 рік, млрд. євро

	Найвищий рівень експорту		Найвищий рівень імпорту	
	Країна	Вартість	Країна	Вартість
Послуги	ЄС	1 300,3	ЄС	1 125,7
Виробничі послуги	ЄС	38,3	ЄС	22,3
Послуги з технічного обслуговування та ремонту	ЄС	22,3	ЄС	16,7
Транспортні послуги	ЄС	291,3	ЄС	224,8
Туристичні послуги	ЄС	145,9	США	109,1
Будівельні послуги	Китай	13,6	ЄС	7,4
Страхові та пенсійні послуги	ЄС	29,0	США	56,1
Фінансові послуги	США	161,8	ЄС	77,6
Використання інтелектуальної власності	США	119,3	ЄС	184,5
Телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги	ЄС	248,8	ЄС	98,3
Інші бізнес-послуги	ЄС	297,2	ЄС	359,2

Персональні, культурні та рекреаційні послуги	США	24,7	США	27,9
Державні товари та послуги	США	30,1	США	24,1

Джерело: [64]

По даним які в нас є, можна сказати що після початку епідемії COVID, світова економіка пережила велику кризу яка дуже сильно змінила тренди, ноухау, технології та багато чого іншого. Навіть банальна доставка їжі вийшла на новий рівень, і тепер у більшості світу стали звичайними доставка майже усього спектру товарів.

Ми також бачимо що після полегшення карантину, після 2020 року, було відновлення економіки. Звільнені місця після кризи почали знову займати.

Також через епідемію, сервіси все більше перейшли на онлайн формати. Курси по навчанню стали онлайн курсами, лікарі консультують та проводять діагнози онлайн. Стримінгові сервіси почали також набирати популярність, людям сидячі дома хотілось спілкування, і більшість знайшли задовільнення цієї потреби слухаючи прямі ефіри стримерів.

Наразі багато хто вже розуміє що COVID19 не несе такої небезпеки, і це просто різновид простуди. І потихеньку країни починають відміняти як масочні режими, так і необхідність щеплення.

2.2. Місце вітчизняних компаній на світовому ринку послуг

Україна визнана світовим лідером в галузі ІТ-аутсорсингу. Багато українських ІТ-компаній здобули довіру клієнтів зі світовим ім'ям, надаючи високоякісні послуги в розробці програмного забезпечення, тестуванні, технічній підтримці та інших галузях. ІТ-аутсорсинг українських компаній на світовому ринку послуг є однією з найважливіших та найперспективніших галузей. Україна славиться своїм великим технічним потенціалом та високою кваліфікацією ІТ-

фахівців. Компанії надають широкий спектр послуг, включаючи розробку програмного забезпечення, тестування, аналітику даних, технічну підтримку та інші. Україна має потужну систему вищої та технічної освіти. Багато ІТ-фахівців отримали високу якість освіти у провідних університетах і технічних коледжах.

Багато компаній в Україні надають своїм працівникам можливості проходження курсів та тренінгів для постійного підвищення кваліфікації в швидко змінюваному світі технологій. Багато українських ІТ-компаній набули значного досвіду у роботі з клієнтами зі світових лідерів, що сприяє розумінню та врахуванню міжнародних стандартів та вимог. Багато компаній в Україні активно залучаються до інноваційних проєктів та впроваджують передові технології, що робить їх конкурентоспроможними на глобальному ринку. Загальною відомістю про високу кваліфікацію українських фахівців та їхню ефективність у роботі з клієнтами свідчать велика кількість успішних кейсів і позитивні відгуки від замовників з усього світу.

Українські компанії володіють гнучкістю та конкурентоспроможністю у відношенні цін. Високий рівень послуг при доступних цінах робить їх привабливими для клієнтів з інших країн. Гнучкість українських компаній на світовому ринку послуг є однією з ключових переваг, яка сприяє їхньому успіху та приваблює клієнтів з інших країн. Українські компанії демонструють високий рівень адаптивності до змін у технологічному середовищі та вимогах ринку. Вони швидко впроваджують нові технології та методології роботи.

Гнучкість в управлінні проєктами дає можливість швидко реагувати на зміни в вимогах клієнтів, забезпечуючи високу якість та вчасну доставку продуктів. Українські компанії зазвичай мають досвід співпраці з клієнтами з різних частин світу, що сприяє культурній різноманітності та розумінню різних бізнес-моделей. Багато ІТ-компаній працюють за гнучкими моделями роботи, такими як розподілений робочий час, віддалена робота та інші підходи, що забезпечують оптимальний баланс між життям та роботою.

Компанії стараються розуміти індивідуальні потреби та вимоги кожного клієнта, надаючи персоналізовані рішення та гнучкі умови співпраці. Українські

компанії можуть швидко масштабувати свої команди в залежності від обсягу проектів та вимог клієнтів, забезпечуючи швидку реакцію на зростання бізнесу. Гнучкість українських компаній виявляється як на рівні технічних рішень, так і в організаційних практиках, що робить їх привабливими для замовників, які шукають партнерів з високим рівнем адаптивності та швидкістю реагування на зміни. Українські компанії активно впроваджують інноваційні технології, такі як штучний інтелект, машинне навчання, блокчейн, розширена реальність та інші, що сприяє розвитку високотехнологічних продуктів та рішень.

Україна має культурну сумісність із багатьма країнами, що полегшує співпрацю та взаєморозуміння між командами. Ці аспекти роблять українські ІТ-компанії важливим гравцем на глобальному ринку ІТ-аутсорсингу. За додатковою та актуальною інформацією рекомендується звертатися до аналітичних оглядів та новинних джерел, які покривають цю галузь.

Українські компанії активно діють у сферах бізнес-процесів, обробки даних, технічної підтримки та інших аутсорсингових сегментах. Бізнес-процеси та аутсорсингові послуги українських компаній на світовому ринку послуг представляють собою значний сегмент, який охоплює різноманітні області діяльності. Ці різноманітні аутсорсингові послуги дозволяють українським компаніям активно конкурувати на світовому ринку, надаючи високоякісні та конкурентоспроможні рішення для клієнтів із різних галузей.

Як вже було сказано вище Україна визнана світовим центром ІТ-аутсорсингу. Компанії надають послуги розробки програмного забезпечення, тестування, технічної підтримки та інших ІТ-послуг. Українські компанії активно займаються аутсорсингом бізнес-процесів, таких як фінансова обробка, облік, клієнтська підтримка, обробка даних та інші адміністративні функції. Бізнес-Процес Аутсорсинг (ВРО) в українських компаніях на світовому ринку послуг є популярним і важливим сегментом. ВРО включає передачу певних бізнес-процесів і функцій на виконання зовнішнім постачальникам, що дозволяє компаніям зосередитися на своїх основних діяльностях та підвищити ефективність. Компанії можуть аутсорсити бухгалтерію, обробку рахунків, податковий облік та інші

фінансові процеси для зменшення витрат та підвищення точності фінансової звітності. Аутсорсинг клієнтської підтримки може включати в себе чат-підтримку, телефонні лінії та обробку замовлень для полегшення взаємодії з клієнтами. HR-ВРО: Кадрові процеси, такі як рекрутинг, підбір персоналу, управління персоналом і навчання, можуть бути передані на виконання зовнішнім партнерам. Українські компанії можуть здійснювати аутсорсинг обробки даних, аналізу даних та звітності, щоб допомогти підтримувати прийняття рішень. Аутсорсинг маркетингових функцій, таких як контент-маркетинг, електронна комерція, аналітика відвідуваності, може допомогти підвищити видимість бренду та залучення клієнтів.

Українські ІТ-компанії можуть надавати аутсорсингові послуги розробки програмного забезпечення, тестування, підтримки та інші ІТ-процеси. Аутсорсинг логістичних процесів може включати складське управління, транспортні послуги та управління ланцюгом постачання. Використання ВРО дозволяє компаніям ефективно використовувати ресурси та отримувати доступ до висококваліфікованої робочої сили, зменшуючи витрати та покращуючи якість послуг. Українські компанії активно взаємодіють зі світовими замовниками, щоб надавати конкурентоспроможні ВРО-послуги на ринку.

Деякі компанії здійснюють аутсорсинг у сфері управління персоналом, включаючи рекрутинг, підбір персоналу, навчання та розвиток. Аутсорсинг у сфері управління персоналом (HR) та рекрутингу в українських компаніях на світовому ринку послуг є важливим сегментом. Він дозволяє глобальним компаніям отримати доступ до висококваліфікованих спеціалістів та оптимізувати управління персоналом.

Українські компанії можуть надавати послуги з рекрутингу, включаючи пошук, відбір та оцінку кандидатів для роботодавців з інших країн. Аутсорсинг HR включає в себе послуги з оцінки компетентностей, планування розвитку та тренінгів для працівників. Компанії можуть забезпечити підтримку у вирішенні конфліктів, сприяти комунікації та створювати сприятливі умови для трудових відносин.

Аутсорсинг може включати в себе управління кадровою документацією, веденням обліку робочого часу та розрахунків заробітної плати. Аутсорсинг HR також може забезпечувати підтримку в організації корпоративних заходів, програм здоров'я та ініціатив для підвищення задоволеності працівників.

Компанії можуть здійснювати аутсорсинг HR для отримання доступу до міжнародних ринків праці та пошуку талантів. Аутсорсинг HR може включати в себе використання сучасних технологій для управління персоналом, включаючи HR-системи та програми для взаємодії з працівниками.

Аутсорсинг HR та рекрутингу дозволяє компаніям сконцентруватися на своїх стратегічних завданнях, забезпечуючи при цьому ефективне та професійне управління персоналом. Українські фірми активно працюють на світовому ринку, надаючи високоякісні HR-послуги для різних галузей та компаній. Українські компанії надають послуги фінансового аутсорсингу, включаючи бухгалтерію, фінансовий аналіз та звітність. Фінансовий аутсорсинг в українських компаніях на світовому ринку послуг є стратегічним і важливим елементом, оскільки велика кількість компаній шукає способи оптимізації фінансових процесів та зменшення витрат.

Українські компанії можуть надавати послуги бухгалтерського обліку, включаючи ведення обліку податків, складання звітності та інші бухгалтерські послуги. Фінансовий аутсорсинг може включати підготовку фінансових звітів, аналіз ефективності та прогнозування фінансових показників. Обробка Платежів і Ведення Рахунків: Компанії можуть використовувати аутсорсинг для обробки платежів, контролю за рахунками та інших фінансових транзакцій. Фірми можуть аутсорсити управління кредитами, аналіз ризиків та прийняття рішень у сфері фінансів.

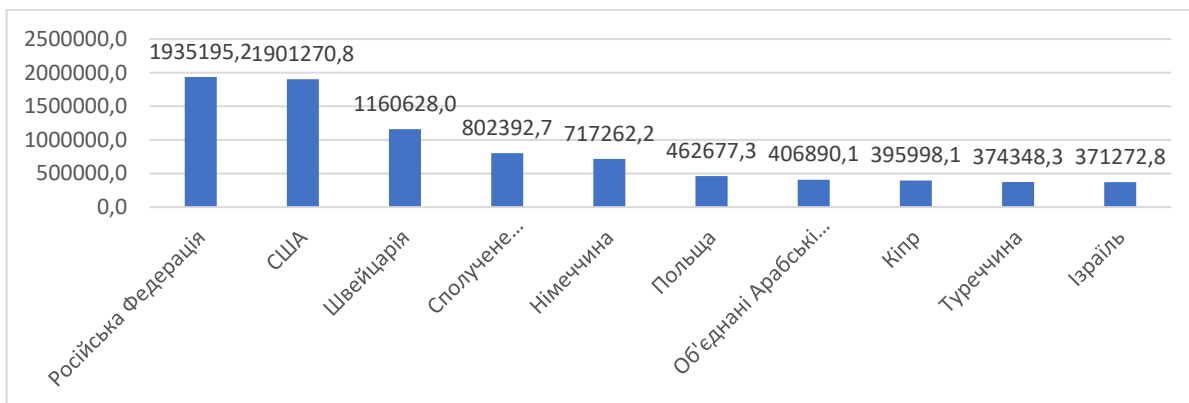
Компанії можуть використовувати аутсорсинг для ефективного управління векселями та забезпечення ліквідності. Аутсорсинг може включати в себе фінансовий аудит та консалтинг щодо фінансових стратегій та планування. Фінансовий аутсорсинг може включати в себе використання сучасних технологій для автоматизації та оптимізації фінансових процесів.

Компанії можуть аутсортизувати управління кредитами, контроль за заборгованістю та виконання фінансових зобов'язань. Фінансовий аутсорсинг допомагає компаніям зосередитися на своїх стратегічних завданнях, зменшити витрати та підвищити ефективність управління фінансами. Українські фірми активно розвивають цей сегмент, надаючи конкурентоспроможні фінансові послуги для клієнтів у всьому світі. Це охоплює послуги у сферах маркетингу та реклами, включаючи цифровий маркетинг, контент-маркетинг, телемаркетинг та інше. Маркетинговий аутсорсинг в українських компаніях на світовому ринку послуг є стратегічним напрямком, що дозволяє компаніям ефективно використовувати маркетингові ресурси, залучати талановиті команди і вдосконалювати свою маркетингову стратегію. Маркетинговий аутсорсинг дозволяє компаніям ефективно використовувати маркетингові ресурси, забезпечуючи доступ до висококваліфікованих спеціалістів та передових стратегій. Українські фірми активно співпрацюють зі світовими замовниками, надаючи якісні маркетингові послуги. Українські компанії можуть надавати послуги у сфері цифрового маркетингу, такі як контент-маркетинг, соціальні медіа, пошукова оптимізація (SEO), контекстна реклама та аналітика веб-сайтів. Аутсорсинг включає в себе розробку стратегій брендінгу, рекламних кампаній та інших аспектів стратегічного маркетингу.

Компанії можуть замовляти маркетингові дослідження, аналіз ринків та визначення конкурентоспроможності певних продуктів чи послуг. Аутсорсинг може включати в себе управління базою даних клієнтів, ведення email-кампаній та інші CRM-аспекти. Компанії можуть надавати послуги з продажу та маркетингової підтримки, включаючи обробку лідів та взаємодію з клієнтами. Аутсорсинг може охоплювати організацію подій, створення PR-кампаній та ведення комунікації з громадськістю. Українські компанії активно розвивають сегмент маркетингу для технологій та інновацій, надаючи послуги IT-маркетингу, продвиження технологічних продуктів та інше. Українські компанії можуть пропонувати глобальні маркетингові рішення для компаній з усього світу.

На графіку 2.5 показані країни які у 2021 році отримували найбільший послуг

з України в доларах США.

2.5 10 країн найбільших імпортерів послуг з України у 2021 році

Джерело: [62]

З нього видно що російська федерація та США отримували найбільшу кількість послуг до початку війни у 2022 році. Це були послуги переважно ІТ послуги.

Нажаль зараз неможна сказати точно як змінився міжнародний ринок послуг України. Але в нас є частина повної інформації. Наприклад у таблиці 2.6 показано обсяги експорту за регіонами у 2022 році в млн доларах США.

Таблиця 2.6 Обсяги експорту за регіонами України у 2022 р., млн доларах США

Регіон	Обсяг
Київ	2264
Київська	1446
Чернігівська	744
Сумська	342
Полтавська	1898
Харківська	1176
Луганська	10
Донецька	297
Запорізька	2929
Дніпропетровська	6407
Кіровоградська	902
Одеська	2962
Вінницька	1802

Хмельницька	811
Чернівецька	365
Тернопільська	883
Львівська	3826
Волинська	1163
Рівненська	834
Житомирська	82
Миколаївська	1812
Херсонська	61
Закарпатська	2285
Черкаська	1351

Джерело: [65]

Як видно у таблиці, регіони які ближче до фронту, сильно постраждали через бойові дії, та їх експорт зменшився. Розглядаючи узагальнені дані по експорту товарів та послуг з України за 2022 рік можемо скласти, що на послуги припадало 27% від загального обсягу експорту (рис.2.)

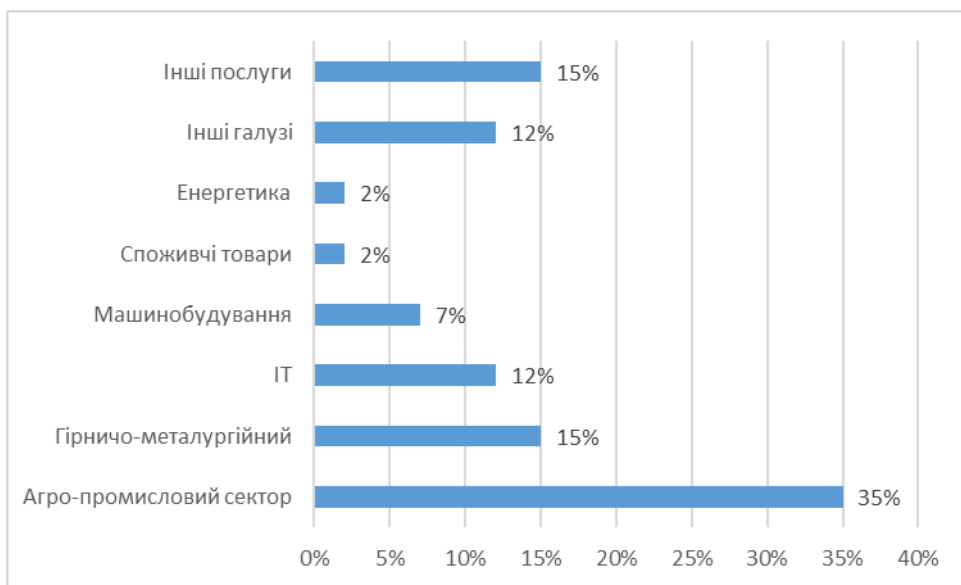

Рисунок 2. Частки основних експортних категорій України у 2022 році, %

Джерело: [65]

Серед країн з яких українські ІТ компанії отримували оплату за свої послуги Лідуюча позиція належить США (біля 40%), Великій Британії, Мальті, Ізраїлю та Швейцарії.

2.3. Аналіз міжнародної активності українських сервісних компаній на світових ринках

Міжнародна активність українських сервісних компаній на світових ринках розглядається в різних галузях. Ці тенденції вказують на те, що українські сервісні компанії займають активну позицію на світових ринках у різних сферах. Однак важливо продовжувати розвиватися, пристосовуватися до міжнародних стандартів і підтримувати високий рівень якості послуг для збереження та розширення своєї міжнародної присутності. ІТ-аутсорсинг: Багато українських ІТ-компаній надають послуги ІТ-аутсорсингу на світовому ринку. Зокрема, розробка програмного забезпечення, тестування, технічна підтримка та інші ІТ-послуги. Галузь інформаційних технологій (ІТ) українських сервісних компаній є однією з найбільш конкурентоспроможних та швидко зростаючих. Україна визнана світовим лідером у сфері ІТ-аутсорсингу. Компанії надають послуги розробки програмного забезпечення, тестування, інтеграції та підтримки для клієнтів з усього світу.

Українські ІТ-спеціалісти володіють високим рівнем експертизи та технічних навичок. Вони часто отримують освіту за кордоном та активно впроваджують найновіші технології та методи роботи. Зручне географічне розташування України сприяє ефективній комунікації з клієнтами з Європи та Північної Америки. Різниця в часових поясах дозволяє забезпечувати практично неперервну роботу. Компанії активно залучаються в інноваційні проекти та ДР, співпрацюючи з університетами, стартапами та іншими ІТ-грантами. Багато українських компаній активно розширюють свою ринкову присутність через участь у міжнародних виставках, конференціях та навіть відкриттям представництв за кордоном. В Україні створюються ІТ-екосистеми та технологічні хаби, які сприяють обміну знаннями та ідентифікації нових можливостей для розвитку галузі. Українські ІТ-компанії зарекомендували себе як надійні та професійні партнери, що підтверджують позитивні відгуки та рейтинги від клієнтів. ІТ-галузь в Україні продовжує зростати,

привертаючи увагу іноземних інвесторів та підтримуючи статус країни, яка вигідно вирізняється на світовій карті інновацій та технологічного розвитку. Деякі компанії спеціалізуються на аутсорсингу бізнес-процесів, надаючи послуги у сфері HR, фінансів, та ін.

Українські ІТ-компанії надають послуги аутсорсингу розробки програмного забезпечення, тестування, технічної підтримки тощо. Це дозволяє клієнтам зосереджуватися на стратегічних завданнях, знімаючи технічні та рутинні обов'язки. Українські компанії надають послуги ВРО в областях, таких як облік і фінанси, кадрове обслуговування, обробка даних, клієнтська підтримка тощо. Це сприяє оптимізації внутрішніх процесів клієнтів. Українські компанії активно працюють у сфері аутсорсингу контактних центрів. Вони надають телефонну, чатову та електронну підтримку клієнтам з різних країн. Зростання віддалених робочих моделей підтримує аутсорсинг в Україні. Компанії надають віддалені послуги, що дозволяє клієнтам ефективно використовувати глобальний талант. Компанії з аутсорсингу в Україні можуть надавати послуги з лігал-процесів, таких як юридична підтримка, документаційна робота, інтелектуальна власність тощо.

Деякі українські компанії спеціалізуються на аутсорсингу маркетингових послуг, включаючи цифровий маркетинг, контент-розробку та стратегічне планування. Компанії зосереджуються на тому, щоб допомагати клієнтам оптимізувати свої бізнес-процеси, знижуючи витрати та покращуючи ефективність. Засновники українських компаній вкладають значний акцент на якість обслуговування та високий рівень професіоналізму. Українські компанії укладають партнерські угоди зі світовими гравцями, що дозволяє їм мати доступ до більших ринків та ресурсів.

Застосування передових технологій та інновацій допомагає українським компаніям залишатися конкурентоспроможними на світовому ринку. Ці фактори сприяють популярності українських сервісних компаній на світовому ринку аутсорсингу бізнес-процесів, забезпечуючи їм стабільний ріст та довіру клієнтів. Українські компанії активно працюють у галузі електронного навчання, надаючи послуги онлайн-курсів, платформ для навчання та віддалених навчальних рішень.

Україна визнана своєю високою якістю ІТ-освіти. Багато українських компаній спеціалізуються на розробці навчальних програм, веб-платформ для навчання програмуванню та інших ІТ-навичок. Компанії пропонують послуги з вивчення мов, включаючи англійську для бізнесу, а також навчання культурній адаптації для працівників, що переїжджають за кордон. Українські консалтингові компанії надають послуги з удосконалення освітніх систем, стратегічного планування та впровадження новітніх технологій в освітні процеси.

За відкритими відомостями, п'ять юридичних осіб секторі ІТ, які заробили найбільше минулого року, це EPAM, GlobalLogic, Luxoft, Ciklum та Intellias. Саме вони забезпечили майже 20% усього обсягу ІТ-експорту минулого року. Найбільшу частку становить «ЕПАМ СИСТЕМЗ» — 8,5% — із доходом 625 млн доларів. Проте компанії Intellias і Luxoft показали значний ріст прибутку за рік — 51% і 37% відповідно, порівняно з 16% в EPAM (таблиця 2.).

Таблиця 2. ІТ-компанії лідери вітчизняного ІТ-експорту

Рейтинг	Назва компанії	Чисти дохід у 2022 р., млн. дол.США	Частка в ІТ-експорті, %	Приріст доходу за рік, %
1	ЕПАМ СИСТЕМЗ	625	8,5	16
2	ГЛОБАЛЛОДЖИК УКРАЇНА	356	4,8	26
3	ЛЮКСОФТ СОЛЮШНЗ	184	2,5	37
4	СІКЛУМ	149	2,0	0
5	ІТ ІНТЕЛЛІАС	126	1,7	51

Джерело: [66]

Зазначені дані відносяться лише до окремих ТОВ та не враховують у групові компанії, наприклад, SoftServe. Хоча компанія не оприлюднює загальний дохід, стверджує, що зайняла б друге місце, якщо враховувати групи компаній. Також, у цьому переліку не врахована компанія Evoplay, яка наразі займає четверте місце за кількістю ІТ-фахівців в Україні. Її відсутність у списку найбільших за доходом пояснюється тим, що її юридична особа ТОВ «ЕВОПЛЕЙ ЕНТЕРТЕЙМЕНТ»

показала лише дохід в \$9 тисяч у 2022 році.

Компанії допомагають студентам отримати вищу освіту за кордоном, надаючи консультації з вибору університету, підготовку документів та інші послуги. Українські компанії розробляють та впроваджують інноваційні освітні технології, включаючи віртуальну реальність, штучний інтелект та інші сучасні підходи. Компанії надають послуги з управління освітнім процесом, включаючи створення LMS (Learning Management Systems), аналіз результатів та оптимізацію навчальних програм. Освітні програми спрямовані на розвиток м'яких навичок, таких як комунікація, лідерство, творчість, які стають все важливішими на сучасному ринку праці.

Компанії працюють у сфері мовних технологій, розробляючи програми для вивчення мов, а також надаючи послуги перекладу та локалізації. Українські компанії активно укладають міжнародні освітні партнерства, сприяючи обміну знаннями та досвідом. Ці напрями свідчать про широкий спектр освітніх послуг, які українські компанії надають на світовому ринку, враховуючи сучасні тенденції в галузі освіти та навчання.

Таблиця 2.7 Частки сервісних галузей України в загальному експорті послуг, 2022 р., %

ІТ	40,5%
Транспортні послуги	32,3%
Ділові послуги	11,2%
Перероблення матеріальних ресурсів	10,1%
Послуги пов'язанні з фінансовою діяльністю	1,8%
Туристичні послуги	1,6%
Ремонт та технічне обслуговування	1,4%

Джерело: [65]

На таблиці 2.7 «Частки галузей України» показані частки основних галузей експорту України у 2022 році.

Також в таблиці 2.8 показано які компанії і з якими сервісами лідирують у українському експорті послуг, та які в них плани на майбутнє. Можемо зробити висновок, що для компаній у сфері послуг збільшення українських емігрантів в

країнах Європи стало стимулом щодо виходу на нові закордонні ринки. Також стимулом стала подекуди неможливість ведення бізнесу в певних регіонах України.

Таблиця 2.8 Українські компанії надання послуг, які вийшли на міжнародний ринок

Назва компанії	Що робить	Початок експорту	Країни в які експортує	Результати і найближчі плани
«Львівські круасани»	Ресторани	Вересень 2022 року	Польща	У Польщі компанія відкрила вісім пекарень. Планує розширення на нові ринки ЄС
«Чистота»	Клінінг	Березень 2023 року	Польща	На Польщу припадає 13% замовлень. У планах до кінця року вивести бізнес у Варшаві на показники Львова
«Чорноморка»	Ресторани	Травень 2022 року	Молдова, Польща	Відкрила три ресторани. У планах запуск у Словаччині, Англії, Болгарії, розширення мережі в Польщі

Джерело: [65]

По даним які в нас є можна сказати що наразі економічне становище України не в найкращому стані. Показники падають, але відтік валюти покриває міжнародна допомога. Тому зараз українська економіка у тому числі увесь ринок послуг залежить від міжнародної допомоги.

Дивлячись на останні тенденції зі збільшенням блокуванням власної торгівлі, так наприклад як зараз на кордоні України з багатьма країнами на заході. Через це сила міжнародної допомоги Україні все більше витисне частку заробітку самої України. Що ставить нас у незручне становище, коли вся економіка буде залежати від зовнішньої допомоги.

Хоч і є деякі позитивні тенденції що до не такого різкого падіння показників але все одно воно є. Вихід з цього становища є в тому щоб робити ставку на заробіток від джерел які буде важче заблокувати ніж просто одним «мітінгом» на кордоні з країною покупцем. Це наприклад ІТ, яке надається безпосередньо онлайн. Ріст частки якої ми бачимо все більше. А з часом агро-промисловість буде все

більше виходити з ринку через окуповані території, знищену інфраструктуру та підірвану вибуховою зброєю землю.

Наразі задача влади створення середовища в якому економіка зможе відновитись, розвинути та квітнути з новою силою. Деякі сфери такі як військи виробництва дивовижно що досі не були розвинуті, наразі в Україні немає ні одного снарядного заводу. Основні військові підприємства знаходяться за західними кордонами. Але скоріше за все з закінченням війни вони не будуть мати причин вертатись в Україну.

Що ми маємо в результаті: залежність України від міжнародної допомоги; блокування товарообігу через західні кордони; виїзд підприємств без гарантій повернення; окуповану, зашкоджену та місцями знищену агро-промисловість.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ПОСЛУГ

3.1. Перспективи розвитку світового ринку послуг в умовах глобальної турбулентності

Розвиток світового ринку послуг у глобальних умовах турбулентності передбачає важливі та цікаві перспективи. Продовження цифрової трансформації відіграє ключову роль у розвитку ринку. Використання новітніх технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, Інтернет речей, буде сприяти автоматизації та оптимізації послуг. Загальні ідентифіковані нами перспективні напрями розвитку світовго ринку послуг представлені на рисунку 3.1

Рисунок 3.1 Перспективні напрями розвитку світового ринку послуг

Джерело: побудовано автором

Цифрова трансформація в світовому ринку послуг грає ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності та адаптації до глобальної турбулентності. Впровадження автоматизації та інтеграція штучного інтелекту дозволяють покращити ефективність та точність послуг. Це може включати в себе автоматизовані робочі процеси, аналіз даних та роботу з великими обсягами інформації. Використання хмарних технологій сприяє доступності та гнучкості у використанні ресурсів. Компанії можуть використовувати хмарні платформи для зберігання даних, обчислень та спільної роботи.

Цифрові Платформи та Екосистеми: Створення цифрових платформ та екосистем, де компанії можуть взаємодіяти та обмінюватися послугами, стає важливим елементом цифрової трансформації. Використання IoT в галузі послуг дозволяє збирати дані в реальному часі та використовувати їх для оптимізації процесів, наприклад, управління об'єктами в режимі реального часу. Мобільні додатки та сервіси роблять послуги більш доступними та зручними для користувачів. Використання технології блокчейну може покращити безпеку, прозорість та надійність бізнес-процесів, особливо в галузях, де важливо відстеження та підтвердження транзакцій.

Умови глобальної турбулентності підкреслюють важливість забезпечення безпеки та захисту конфіденційної інформації. Розвиток та вдосконалення засобів кібербезпеки є необхідним елементом цифрової трансформації.

Цифрова трансформація сприяє впровадженню гнучких робочих моделей, таких як віддалена робота та гібридні форми зайнятості. Використання аналітики та великих обсягів даних дозволяє компаніям отримувати цінні інсайти та приймати стратегічні рішення на основі даних. Зміна робочих моделей в умовах глобальної турбулентності є важливою адаптаційною стратегією для компаній у світовому ринку послуг. Гнучкі робочі моделі, такі як віддалена робота та гібридні форми зайнятості, можуть стати новим стандартом, що вплине на організацію та надання різних видів послуг. Зростання віддаленої роботи стало ключовим елементом зміни робочих моделей. Компанії все більше надають можливість співробітникам працювати віддалено або у гібридному форматі. Відмова від

традиційних 9-ти годинних робочих днів на користь гнучких робочих графіків дозволяє пристосовувати графіки роботи до потреб співробітників і підвищує їхню задоволеність роботою. Компанії впроваджують гібридні моделі, де частина робочого часу проводиться в офісі, а інша — віддалено. Це дає більше гнучкості та робочих можливостей для співробітників. Зростання цифрового навчання та розвитку в онлайн форматі забезпечує навички та знання працівників, не зважаючи на фізичну віддаленість. Застосування технологій автоматизації та штучного інтелекту у роботі дозволяє оптимізувати бізнес-процеси та забезпечити більшу продуктивність. Компанії стикаються з потребою змінити менталітет та корпоративну культуру для відповіді на нові виклики та створення стимулюючого середовища.

Компанії активно розробляють стратегії резиліентності, щоб адаптуватися до непередбачуваних змін у бізнес-середовищі. Зміна робочих моделей включає в себе активну співпрацю між компаніями та врахування питань здоров'я та безпеки праці. Ці зміни стають важливою стратегією для підтримки працівників, підвищення їх задоволення від роботи та забезпечення більшої гнучкості та стійкості у глобальних умовах турбулентності. Компанії, які активно інвестують у дослідження та розробки, інноваційні технології та підходи, матимуть перевагу на ринку, надаючи клієнтам унікальні та високоякісні послуги. Підвищення ролі інновацій у світовому ринку послуг є ключовим елементом в умовах глобальної турбулентності. Інновації допомагають компаніям адаптуватися до змін, незалежно від їхнього характеру. Впровадження новітніх технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання, блокчейн, великі дані та інші, допомагає оптимізувати бізнес-процеси та покращує якість наданих послуг.

Цифрова трансформація включає в себе не лише впровадження новітніх технологій, але й переосмислення бізнес-моделей та підходів до надання послуг. Компанії шукають нові, інноваційні моделі бізнесу, які дозволяють ефективно відповідати на зміни у попиті та умовах ринку. Розвиток партнерств та екосистем стає ключовим для обміну ідеями та ресурсами, що сприяє інноваційному розвитку. Компанії активно вивчають потреби та вимоги користувачів, щоб створювати

інноваційні продукти та послуги, які задовольняють їхні очікування. Багато компаній встановлюють взаємодію зі стартапами та інкубаторами, щоб отримати доступ до свіжих ідей та технологій. Інновації включають не лише технологічні аспекти, а й гнучкі робочі методи, такі як дизайн-мислення та агільний підхід. Розробка екологічно стійких та зелених ініціатив стає важливим елементом інновацій в умовах зростаючої уваги до сталого розвитку.

Компанії стимулюють культуру експериментації та швидкого прототипування для вивчення нових підходів та виправлення помилок. Інновації також включають розробку стратегій, які дозволяють компаніям швидко адаптуватися до змін у бізнес-середовищі.

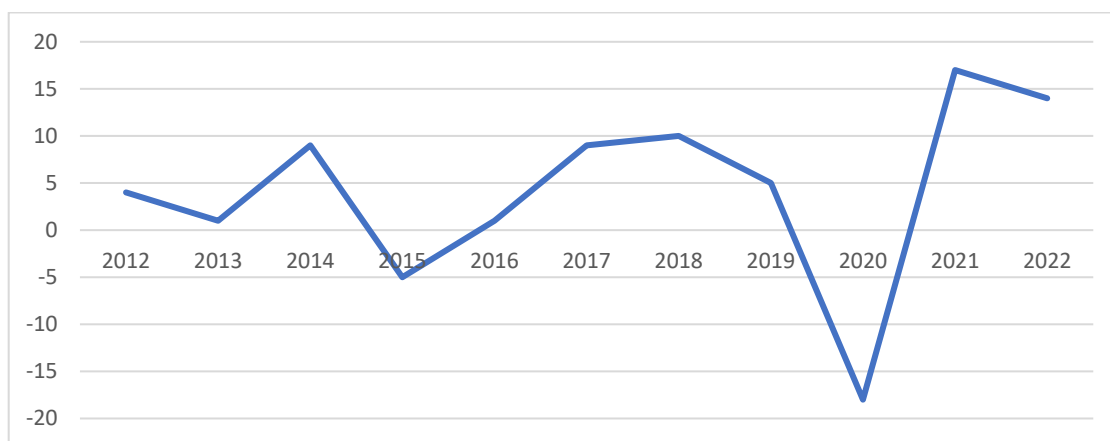

Рисунок 3.1 Річна відсоткова зміна світових послуг

Джерело: [22]

Підсумовуючи, інновації стають необхідним елементом конкурентоспроможності в умовах турбулентності, сприяючи створенню гнучких та стійких бізнес-моделей. Клієнти виявляють все більше зацікавленість у послугах, які пропонують велику додану вартість, такі як консультації, стратегічне партнерство, індивідуальний підхід. Зростання значення доданої вартості у світовому ринку послуг в умовах глобальної турбулентності є ключовим фактором для успіху компаній. Додана вартість визначається не тільки якістю самої послуги, але й рядом інших аспектів, які роблять її більш конкурентоспроможною та привабливою для клієнтів. Компанії намагаються надати персоналізовані послуги, враховуючи індивідуальні потреби та вимоги кожного клієнта. Це дозволяє створювати позитивний досвід та підвищує рівень задоволення клієнтів.

Застосування новітніх технологій та інноваційних рішень відображається в якості послуги та робить її більш ефективною та зручною для клієнтів. В умовах невизначеності клієнти шукають стабільність та надійність у послугах. Компанії, які можуть гарантувати це, стають більш привабливими. Зростання значення доданої вартості також пов'язане з розвитком партнерських відносин та співпрацею. Об'єднання з іншими компаніями може створити комплексні рішення для клієнтів. Клієнти все більше цінують компанії, які виявляють соціальну та екологічну відповідальність. Усвідомленість та дотримання етичних стандартів додають значення послугі. Здатність адаптуватися до змін та враховувати індивідуальні потреби клієнтів дозволяє компаніям виходити за рамки стандартних підходів. Послуги, які спрямовані на зменшення ризиків та підвищення ефективності діяльності клієнта, стають особливо цінними. Додана вартість може бути пов'язана із наданням освітніх та консультаційних послуг, які роблять клієнтів більш інформованими та компетентними.

Важливість сектору послуг для добробуту населення ми можемо підтвердити емпірично. На рисунку 3. Представлено результати регресійно-кореляційного аналізу світового експорту послуг та ВВП на душу населення в період з 2012 по 2022 роки (рис.3.)

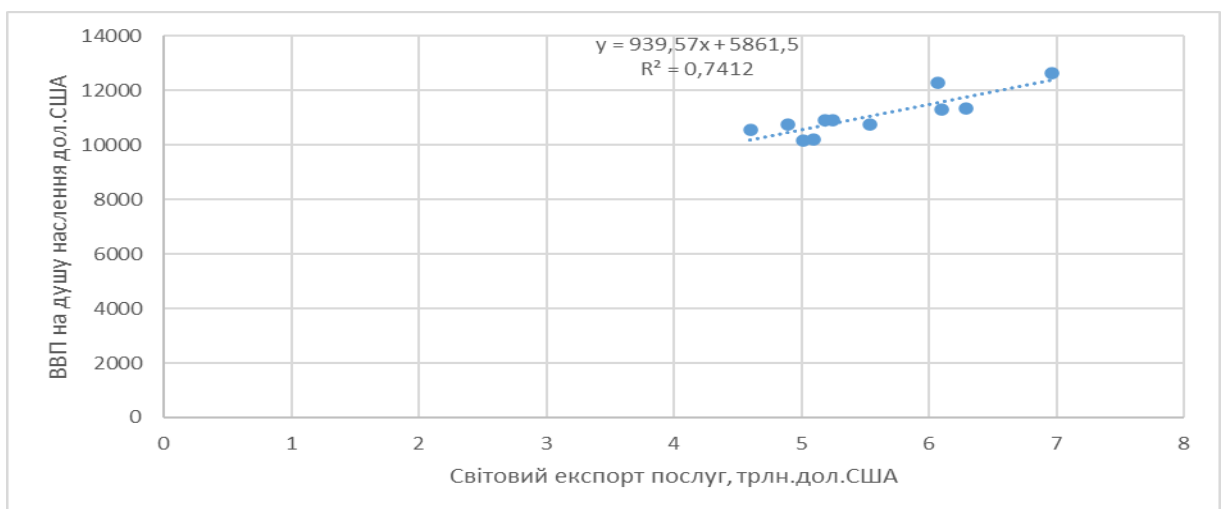

Рисунок 3. Залежність середньосвітового ВВП на душу населення від експорту послуг.

Джерело: [22]

Як бачимо показник R дорівнює 0,74 що свідчить про значний зв'язок

показників. В результаті дослідження виявлено, що зростання світового експорту послуг на 1 трлн веде до збільшення ВВП на душу населення на 939 доларів США.

Зростання значення доданої вартості стає стратегічним напрямком для компаній, оскільки воно впливає на їхню конкурентоспроможність та стійкість у глобальних умовах турбулентності.

Деякі галузі, такі як здоров'я та екологія, можуть зазнати підвищеного попиту на послуги в умовах глобальних турбулентностей, адже суспільство стає більше освіченим та більше цінує питання здоров'я та екології. Зміна сфер впливу у світовому ринку послуг в умовах глобальної турбулентності відбувається через ряд факторів, які формують нові тренди та визначають основні галузі, які мають стратегічний важіль в економіці та суспільстві. Швидкі технологічні зміни перетворюють спосіб, яким надаються послуги в різних сферах. Розробка та впровадження новітніх технологій значно впливає на сфери впливу, зокрема в інформаційних технологіях, телекомунікаціях, медичній сфері, фінансах, освіті та інших. Зростання глобальної свідомості та розвиток споживацьких звичаїв формують попит на нові види послуг. Наприклад, збільшується попит на послуги електронної комерції, онлайн-освіту, медичні консультації тощо. Компанії в пошуку оптимізації та підвищення ефективності звертають увагу на послуги, які можуть допомогти в раціоналізації процесів та зниженні витрат. Сфери, пов'язані із сталістю та устійливістю, стають важливими в умовах турбулентності. Це може включати послуги у сфері енергетики, сталого розвитку, екології та інших галузях. Поширення технологій в сфері медицини, включаючи телемедицину та цифрові технології здоров'я, розширює сферу впливу в галузі охорони здоров'я та медичних послуг. Розвиток та модернізація інфраструктури, такої як транспорт, логістика, телекомунікації, сприяє розширенню сфери впливу у цих галузях. Зростання сфери інформаційних технологій та цифрових послуг є однією з ключових тенденцій у світовому ринку. Це включає в себе розробку програмного забезпечення, інтернет-послуги, кібербезпеку та інші аспекти. Зміни у геополітичних умовах та торговельних відносинах впливають на сфери впливу у міжнародній торгівлі, логістиці та фінансах.

Онлайн-освіта та електронні ресурси для навчання переформовують сферу освіти та роблять її більш доступною та глобальною. З'явлення нових інноваційних стартапів розширює сферу впливу у багатьох галузях, включаючи технології, біотехнології, енергетику та інші. Зростання міжнародної співпраці та глобального розподілу ресурсів може визначити розвиток світового ринку послуг, забезпечуючи кращий доступ до технічних, людських та інших ресурсів. Глобальний розподіл ресурсів в умовах глобальної турбулентності визначається комплексом факторів, таких як економічні, соціальні, політичні, технологічні та екологічні. Глобальний розподіл ресурсів сильно залежить від економічних умов у країнах світу. Розвинені країни зазвичай мають більший доступ до ресурсів, але зростає увага до справедливого розподілу, особливо у зв'язку з проблемами бідності та нерівності. Зміни в структурі населення, такі як зростання населення в розвиваючихся країнах, можуть призводити до збільшення попиту на ресурси. Це ставить питання про збалансований розподіл ресурсів для задоволення потреб суспільства. Політичні та геополітичні аспекти можуть впливати на доступ до ресурсів. Конфлікти та нестабільність можуть призвести до обмеження доступу до певних ресурсів, таких як енергетичні резерви чи природні багатства. Розробка нових технологій може розширювати можливості використання ресурсів та забезпечувати їх більш ефективне використання. Наприклад, відновлювальні джерела енергії можуть стати більш доступними завдяки прогресу в сфері технологій. Глобальні тенденції в системі виробництва та споживання можуть впливати на розподіл ресурсів. Перехід до більш сталого споживання та економіки може змінити патерни використання ресурсів. Зміни в кліматі та інші екологічні проблеми можуть мати великий вплив на доступність деяких ресурсів, таких як вода, продукти харчування та інші. Глобалізація може впливати на розподіл ресурсів через міжнародну торгівлю. Країни можуть спеціалізуватися в виробництві конкретних товарів і обмінюватися їхніми ресурсами.

Зміни в споживацьких патернах, такі як зростання попиту на екологічно чисті продукти, можуть впливати на розподіл ресурсів та розвиток нових галузей. Глобальний розподіл ресурсів є складним і багатогранним процесом, який

визначається взаємодією різних сил та факторів на світовій арені. Розвиток справедливих та ефективних механізмів регулювання розподілу ресурсів стає важливою задачею в умовах глобальної турбулентності. Зміни в глобальних регуляціях можуть вплинути на бізнес-моделі та стратегії ринку послуг. Дотримання регуляцій в умовах глобальної турбулентності є критично важливим завданням для ефективної роботи глобального ринку послуг. З урахуванням глобальної природи багатьох сучасних бізнес-операцій, існує потреба в міжнародних стандартах та регуляціях. Організації, такі як Міжнародна організація зі стандартизації (ISO) та Всесвітня організація торгівлі (WTO), грають важливу роль у встановленні міжнародних стандартів та регуляцій. Однією з ключових областей є фінансовий сектор. Глобальні фінансові інституції, такі як Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Фінансова стабільніст'юварада (FSB), розробляють стандарти і механізми для контролю над фінансовими ринками. У світі, де інформація є важливим ресурсом, кібербезпека стає ключовим аспектом. Регуляції, пов'язані з захистом особистих даних та кібербезпекою, змушують компанії виконувати високі стандарти безпеки. Багатосторонні торговельні угоди і договори можуть визначати правила та умови участі країн у глобальному економічному процесі. Наприклад, Європейський союз та Співдружність Незалежних Держав (СНД) мають власні торговельні угоди, що регулюють торгівлю товарами та послугами. В умовах зростаючого обурення щодо змін клімату та екологічних проблем, екологічні стандарти і регулювання стають важливими. Країни спільно розробляють норми, спрямовані на зменшення впливу господарської діяльності на довкілля. Міжнародні організації, такі як Міжнародна організація праці (МОП), встановлюють стандарти щодо умов праці та соціальних прав. Це включає аспекти, такі як працівничі права, безпека праці та інші соціальні аспекти.

Корупція є серйозною загрозою стабільності та розвитку. Міжнародні інституції, такі як Організація з Економічного Співробітництва і Розвитку (ОЕСР) та ООН, активно впроваджують заходи для боротьби з корупцією та підвищення прозорості. Оскільки технології ШІ стають більш важливими, виникає потреба в етичних та правових рамках для їх використання. Регулювання в цій сфері має на

меті забезпечити ефективність та етичність використання ШІ. Регулювання свободи торгівлі та використання природних ресурсів (наприклад, енергетичних резервів) є ключовими для забезпечення балансу між інтересами країн та збереженням природних багатств.

Дотримання регуляцій у глобальному контексті вимагає співпраці між країнами, міжнародними організаціями та бізнес-середовищем для створення стійких та ефективних механізмів контролю та врегулювання.

3.2. Трансформація діяльності українських сервісних компаній на міжнародному ринку

Трансформація діяльності українських сервісних компаній на міжнародному ринку є складним та багатоплановим процесом, що включає в себе ряд стратегічних та операційних змін. Ці стратегії можуть варіюватися в залежності від галузі та конкретного бізнесу, але загалом вони відображають необхідність адаптації та інновацій для ефективного конкурування на міжнародній арені. Нижче подано загальний огляд того, як українські компанії пристосовують свою діяльність для успішного функціонування на міжнародному ринку. Компанії активно глобалізують свої бізнес-процеси, включаючи виробництво, розробку продуктів, обслуговування клієнтів та інші функції. Це може включати створення глобальних команд, відкриття філій та партнерство з міжнародними компаніями. Глобалізація бізнес-процесів українських сервісних компаній на міжнародному ринку — це процес впровадження стратегій та практик, спрямованих на розширення географії впливу, співпрацю та конкурентоспроможність в масштабах світового ринку.

Українські компанії формують глобальні команди, що включають фахівців із різних країн. Це дозволяє ефективно керувати проектами на міжнародному рівні та використовувати різноманітний досвід та підходи.

Глобальні Партнерства та Співпраця: Компанії активно встановлюють

партнерства та співпрацюють з іншими міжнародними бізнесами для обміну ресурсами, технологіями та експертизою.

Використання офшорних та аутсорсингових сервісів дозволяє українським компаніям ефективно знижувати витрати та швидше впроваджувати проекти завдяки доступу до глобальної робочої сили. Глобалізація вимагає адаптації маркетингових стратегій під вимоги різних культур та ринків. Українські компанії розробляють маркетингові кампанії, які враховують культурні та мовні особливості різних регіонів. Компанії укладають угоди з міжнародними постачальниками та партнерами для оптимізації ланцюгів постачання та забезпечення сталого розвитку. Створення глобальних центрів обслуговування клієнтів дозволяє компаніям забезпечити неперервне обслуговування та залучити клієнтів з різних частин світу.

Українські компанії активно беруть участь у транснаціональних проектах та програмах, що сприяє обміну знаннями та технологіями.

З позиції маркетингу, українські компанії стають активними учасниками процесу створення глобальних брендів, що дозволяє підняти їхню репутацію на міжнародному ринку. Використання електронної торгівлі та онлайн платформ дозволяє українським компаніям легше входити на міжнародні ринки та взаємодіяти з клієнтами. Глобалізація дозволяє українським компаніям розширювати свої горизонти, прискорювати розвиток та стати справжніми учасниками світового бізнес-середовища. Однак цей процес також вимагає від компаній гнучкості, адаптивності та управління змінами. Впровадження цифрових технологій та інновацій допомагає українським компаніям стати більш конкурентоспроможними на міжнародному ринку. Це може включати в себе розробку цифрових продуктів, використання аналітики даних та інші технологічні підходи.

Цифрова трансформація українських сервісних компаній на міжнародному ринку стала ключовим чинником вдосконалення їхньої діяльності та конкурентоспроможності.

Українські компанії активно впроваджують цифрові платформи для оптимізації бізнес-процесів та поліпшення співпраці з клієнтами. Інтеграція різних

систем дозволяє автоматизувати завдання та покращити продуктивність. Використання штучного інтелекту (ШІ) і аналітики даних допомагає компаніям здійснювати прогнозування, оптимізацію процесів та приймати бізнес-рішення на основі даних. Для певних галузей, таких як логістика, виробництво чи медицина, використання IoT дозволяє збирати та аналізувати дані в реальному часі для ефективного управління процесами.

Впровадження технологій обробки природної мови дозволяє автоматизувати комунікацію з клієнтами, покращуючи обслуговування та забезпечуючи персоналізований підхід.

Українські компанії досліджують можливості використання технології блокчейн для підвищення безпеки, прозорості та швидкості транзакцій.

У деяких сферах, таких як навчання, медицина чи дизайн, використання віртуалізації та розширеної реальності дозволяє покращити якість надання послуг та комунікації з клієнтами. Використання електронних документів та електронних підписів спрощує процеси управління документами та сприяє швидшому вирішенню завдань.

Розвиток мобільних додатків та сервісів дозволяє клієнтам взаємодіяти з компанією у будь-який час та місце, а також забезпечує зручний доступ до послуг. У зв'язку з зростанням кількості цифрових загроз, українські компанії акцентують увагу на кібербезпеці, захисті даних та впровадженні стандартів безпеки. Впровадження електронної торгівлі та онлайн платформ дозволяє українським компаніям розширити свій зону впливу та привернути нових клієнтів. Цифрова трансформація відіграє ключову роль у підвищенні ефективності, конкурентоспроможності та глобальної привабливості українських сервісних компаній на міжнародному ринку.

Дотримання міжнародних стандартів і отримання сертифікацій може підняти рівень довіри до продуктів і послуг українських компаній на світовому ринку. Міжнародна сертифікація та стандартизація є важливими аспектами для українських сервісних компаній, які бажають взяти участь у світовому ринку. Вони дозволяють підтвердити високу якість послуг, відповідність стандартам та вимогам

ринку. Сертифікація за стандартами Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) є важливим кроком для підтвердження високого рівня якості управління, продуктів чи послуг. Наприклад, ISO 9001 стосується системи управління якістю, а ISO 27001 — управління інформаційною безпекою. Деякі ІТ-компанії використовують СММІ для визначення та поліпшення процесів розробки програмного забезпечення. Це допомагає підвищити ефективність та якість розробки продуктів. У випадках, коли конкретна галузь має власні стандарти безпеки чи якості, українські компанії можуть пройти сертифікацію відповідності до цих стандартів. Приєднання до міжнародних асоціацій та організацій, які регулюють стандарти у певних галузях, може допомогти українським компаніям долучитися до світових стандартів. Для компаній, які працюють з персональними даними клієнтів з Європейського Союзу, важливо відповідати вимогам GDPR. Це стосується не лише ІТ-сфери, але і інших галузей, де здійснюється обробка особистих даних. Деякі ІТ-служби використовують ІТІЛ для управління ІТ-процесами та покращення взаємодії з клієнтами.

Для розробників програмного забезпечення важливо мати сертифікацію, яка підтверджує високий рівень якості продуктів. Ці сертифікації та стандарти допомагають українським компаніям підтримувати високий стандарт якості, що забезпечує їхню конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Українські компанії активно розвивають глобальні партнерства та мережі для розширення своєї географії впливу. Це може бути досягнуто шляхом участі в міжнародних виставках, форумах та встановлення стратегічних партнерств.

Розвиток глобальних партнерств є ключовим елементом стратегії українських сервісних компаній на міжнародному ринку. Партнерства дозволяють компаніям розширювати свої можливості, забезпечуючи доступ до нових ринків, технологій та клієнтської бази. На таблиці 3.2. видно які основні експортери у України станом на 2022 рік. Польща займає перше місце з 15,1% від усього експорту. Китай хоч і знаходиться в порівнянні з іншими країнами у таблиці далеко від території України, але має велику частку – 5,6%.

Таблиця 3.2. Основні напрями українського експорту

Країна	% частка	млрд \$
Польща	15,1	6,7
Румунія	8,7	3,9
Туреччина	6,7	2,9
Китай	5,6	2,5
Угорщина	5,1	2,2
Німеччина	5,1	2,2

Джерело: [17]

Українські компанії можуть вступати в стратегічні альянси з іншими глобальними фірмами для спільного розвитку нових продуктів, об'єднання технічних та інноваційних зусиль. Укладання угод та партнерств з великими технологічними компаніями дозволяє українським фірмам отримати доступ до передових технологій, експертної підтримки та світового досвіду. Активна участь у подіях міжнародного рівня створює можливості для зустрічей з потенційними партнерами, клієнтами та інвесторами. Відкриття офісів або представництв у стратегічних регіонах дозволяє компаніям ближче співпрацювати з місцевими партнерами та клієнтами. Партнерство з іншими компаніями може включати спільний розвиток та випуск нових продуктів або послуг, що розширює портфель і забезпечує конкурентні переваги.

Вступ у міжнародні програми та ініціативи може допомагати українським компаніям залучати фінансові ресурси, експертну підтримку та нові можливості для розвитку. Залучення міжнародних інвесторів часто включає створення стратегічних партнерств для спільної роботи над проектами та розвитком бізнесу. Приєднання до міжнародних бізнес-мереж та об'єднань може сприяти обміну досвідом та взаємодії з іншими учасниками ринку. Компанії пристосовують свої продукти та послуги до вимог міжнародних ринків, враховуючи культурні, правові та економічні різниці. Адаптація до міжнародних ринкових умов є важливим етапом для українських сервісних компаній, які прагнуть успішно конкурувати та

розширювати свою діяльність за кордоном. Розуміння та повага до культурних відмінностей є критичним аспектом адаптації. Це включає усвідомлення особливостей ведення бізнесу, етикету, способів спілкування та менталітетів різних країн. Українські компанії повинні добре розуміти місцеве законодавство та регулятивні вимоги на міжнародних ринках. Це включає подання звітності, відповідність стандартам та отримання ліцензій, де це потрібно. Продукти та послуги повинні адаптуватися до потреб та вимог місцевого ринку. Це може включати зміну функціоналу, мов та інших параметрів продуктів. Стратегії маркетингу та брендування повинні бути пристосовані до місцевих реалій. Це включає використання відповідних культурних символів, мовних нюансів та рекламних кампаній. Розробка конкурентоспроможної стратегії ціноутворення та врахування фінансових аспектів, таких як валютні ризики та податкові обов'язки, є важливим кроком у адаптації. Забезпечення ефективності ланцюга постачання та логістичних процесів, враховуючи особливості місцевих ринків, є ключовим елементом адаптації. Використання технологій, які відповідають вимогам місцевого ринку, і впровадження інновацій для покращення ефективності є важливою частиною адаптаційного процесу. Розробка кадрової політики, яка враховує специфіку місцевого ринку праці, та забезпечення якісного управління талантами є важливим для успішної адаптації. Робота з місцевими партнерами та консультантами може значно полегшити адаптацію і забезпечити долучення до місцевих бізнес-мереж. Адаптація до міжнародних ринків — це складний та багатовимірний процес, в якому успіх залежить від здатності компанії швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі та ефективно пристосовуватися до нових умов бізнесу.

3.3 Напрями вдосконалення українських сервісних компаній на світовому ринку послуг

Є багато напрямів вдосконалення українських сервісних компаній на світовому ринку. Далі приведені деякі напрями. Ці напрями вдосконалення відображають стратегії, які спрямовані на забезпечення стійкого та успішного розвитку українських сервісних компаній на міжнародному ринку послуг.

Впровадження передових технологій, таких як штучний інтелект, аналітика даних, блокчейн та інші, для покращення ефективності та конкурентоспроможності. Технологічна Модернізація як Напрямок Впровадження ШІ в аналіз даних та прийняття рішень: Українські компанії використовують технології штучного інтелекту для ефективного аналізу великих обсягів даних, автоматизації процесів та покращення стратегічного прийняття рішень. Застосування підключених пристроїв для відстеження та управління об'єктами, що полегшує взаємодію з клієнтами, оптимізує виробництво та забезпечує нові сервіси. Використання технології блокчейн для забезпечення безпеки та відстеження транзакцій, а також впровадження криптовалют для зручності міжнародних транзакцій. Впровадження роботизованих процесів для автоматизації рутинних завдань, зменшення помилок та прискорення обробки даних. Застосування аналітики великих даних для прогнозування тенденцій, розуміння клієнтських потреб та виправлення слабких місць у ділових процесах. Використання хмарних рішень для забезпечення доступу до даних та програм з будь-якого місця, що полегшує віддалену роботу та збільшує масштабованість операцій. Розвиток та вдосконалення систем кібербезпеки для запобігання кібератак та забезпечення конфіденційності даних клієнтів. Використання алгоритмів машинного навчання для створення персоналізованих рішень та послуг, що відповідають унікальним потребам клієнтів. Розробка мобільних додатків та рішень для забезпечення зручного та доступного взаємодії з клієнтами. Технологічна модернізація дозволяє українським сервісним компаніям підтримувати високий рівень конкурентоспроможності та створювати інноваційні рішення для світового ринку послуг.

Цифрова трансформація дозволяє українським компаніям не лише залишатися конкурентоспроможними на світовому ринку, а й зростати, надавати

інноваційні сервіси та підтримувати високий рівень задоволеності клієнтів. Активне залучення до цифрової трансформації для покращення бізнес-процесів, зменшення бюрократії та взаємодії з клієнтами. Використання електронних систем для швидкої та ефективної обробки документів, що полегшує внутрішні та міжнародні операції. Запровадження онлайн-платформ для електронної торгівлі та ефективного ведення бізнесу через Інтернет. Використання віртуальних і хмарних рішень для підвищення гнучкості, забезпечення масштабованості та зменшення витрат на ІТ-інфраструктуру. Забезпечення швидких та безпечних електронних платежів, що полегшує міжнародні фінансові транзакції та співпрацю з клієнтами. Розробка та впровадження мобільних додатків для покращення комунікації з клієнтами та забезпечення зручного доступу до послуг. Використання IoT для відстеження, моніторингу та управління різноманітними об'єктами та процесами. Застосування аналітики великих даних для виявлення та використання нових можливостей, а також для аналізу та прогнозування тенденцій у сфері обслуговування. Впровадження інтелектуальних систем та автоматизація процесів для підвищення продуктивності та забезпечення персоналізованого обслуговування. Розвиток та впровадження заходів кібербезпеки для захисту конфіденційності та цілісності даних клієнтів. Створення інтерактивних платформ для ефективного спілкування з клієнтами та збільшення задоволеності від обслуговування.

Розвиток нових ринків та розширення географії обслуговування для підвищення присутності на світовому ринку. Експансія Географії: Розширення географії обслуговування та входження на нові ринки для збільшення аудиторії та ринкових можливостей. Глибокий аналіз та вивчення потреб нових ринків для адаптації сервісів та виробництва під їхні вимоги. Укладання стратегічних партнерств з місцевими компаніями та організаціями для полегшення входу на нові ринки. Адаптація та локалізація сервісів для врахування місцевих культурних, мовних та юридичних особливостей нових ринків. Розробка маркетингових стратегій та брендування, що враховують особливості цільової аудиторії на нових ринках. Розширення асортименту продуктів та послуг для задоволення

різноманітних потреб різних ринків. Співпраця з регуляторами та відповідність законодавству нових ринків для забезпечення легальності та довіри споживачів. Навчання персоналу та впровадження крос-культурних комунікаційних стратегій для ефективного взаємодії з різними культурами. Використання агільних методів управління для швидкого реагування на зміни та виправлення стратегій в реальному часі. Врахування соціальної відповідальності та внесок у розвиток та підтримку місцевих громад нових ринків. Розвиток нових ринків дозволяє українським компаніям глибше інтегруватися в глобальну економіку, розширюючи свої можливості та вносячи вагомий внесок у світовий сервісний ринок.

Впровадження гнучких форм роботи, включаючи віддалену роботу та гібридні моделі, для забезпечення комфорту працівників та підвищення продуктивності. Гнучкі Робочі Моделі як Напрямок Вдосконалення українських сервісних компаній на світовому ринку послуг. Впровадження гнучких моделей роботи, включаючи віддалену роботу, що дозволяє привертати талановитих фахівців з будь-якого куточку світу. Забезпечення гнучких графіків роботи для працівників, що дозволяє їм пристосовувати свій робочий час до власних потреб. Використання коворкінгових просторів та офісних рішень для підтримки гнучких команд та сприяння колаборації. Використання аутсорсингу для надання додаткових ресурсів в періоди підвищеного навантаження, а також внутрішніх команд для більшої контролю та комунікації. Реалізація системи навчання та розвитку, яка дозволяє працівникам постійно покращувати свої навички та адаптуватися до нових вимог. Впровадження гнучких моделей управління, таких як горизонтальна структура та автономні команди, для прискорення прийняття рішень. Використання сучасних технологічних рішень для забезпечення ефективної комунікації між віддаленими командами. Застосування агільних методів розробки програмного забезпечення для швидкого реагування на зміни та вимоги клієнтів. Введення гнучкого робочого часу та програм лояльності, що сприяють задоволеності працівників. Розвиток стресостійких культур та сприяння емоційному здоров'ю працівників для забезпечення стійкості та продуктивності. Гнучкі робочі моделі дозволяють українським сервісним компаніям ефективно

адаптуватися до змін в середовищі, привертати талановитих фахівців та забезпечувати високу продуктивність та задоволеність працівників.

Споживчий Досвід як Напрямок Вдосконалення українських сервісних компаній на світовому ринку послуг. Впровадження технологій та аналітики для створення персоналізованих інтерфейсів та послуг, враховуючи індивідуальні потреби клієнтів. Розширення можливостей мультимедійної взаємодії, включаючи використання відеозв'язку, віртуальної реальності та інших інноваційних засобів. Забезпечення омніканального досвіду, що дозволяє клієнтам взаємодіяти з компанією через різні канали (онлайн, офлайн, мобільні додатки тощо). Активний аналіз відгуків та зворотного зв'язку клієнтів для вдосконалення послуг та адаптації до їхніх потреб. Стрімке покращення інтерфейсів та процесів для забезпечення зручності та легкості використання. Використання інноваційних технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, для створення унікальних та передових сервісів. Забезпечення високого рівня безпеки та конфіденційності персональної інформації клієнтів. Розвиток партнерств та співпраці з іншими компаніями для посилення споживчого досвіду через різноманітні сервіси. Створення емоційного зв'язку з клієнтами через креативний маркетинг та інтерактивні події. Застосування принципу сталих вдосконалень, забезпечуючи постійне вдосконалення сервісів на основі змін у споживчому підході та технологіях. Споживчий досвід стає ключовим напрямком вдосконалення для українських сервісних компаній, оскільки вони прагнуть створювати унікальні та надзвичайні враження для своїх клієнтів на глобальному ринку послуг.

Стратегічне Партнерство як Напрямок Вдосконалення українських сервісних компаній на світовому ринку послуг. Формування стратегічних партнерств з іншими компаніями, які доповнюють або розширюють спектр послуг. Участь у спільних ініціативах та проектах разом з партнерами для спільного досягнення цілей. Активний обмін ресурсами, досвідом та експертизою між партнерами для вдосконалення якості послуг. Розробка екосистеми, де різні компанії співпрацюють для створення повноцінного та комплексного рішення. Спільне управління ризиками та зменшення впливу економічних та ринкових труднощів. Використання

синергій між партнерами для спільного розвитку нових інновацій та технологій. Партнерство з глобальними гравцями для отримання міжнародної видимості та доступу до нових ринків. Збільшення колективної компетентності через об'єднання з партнерами із різних галузей. Сприяння взаємному розвитку партнерів шляхом обміну знаннями та ресурсами. Будівництво довгострокових відносин для стабільності та сталого росту. Стратегічне партнерство дозволяє українським сервісним компаніям ефективно використовувати сильні сторони та ресурси своїх партнерів, розширюючи свої можливості та забезпечуючи конкурентоспроможність на світовому ринку послуг.

На прикладі ІТ галузі, видно як сучасний тип бізнесу та сприяння його розвитку може давати гарні результати для економіки. У Графіку 3.3.1 Динаміка змін обсягу експорту ІТ-послуг України від початку повномасштабного вторгнення (млдр. Дол. США).

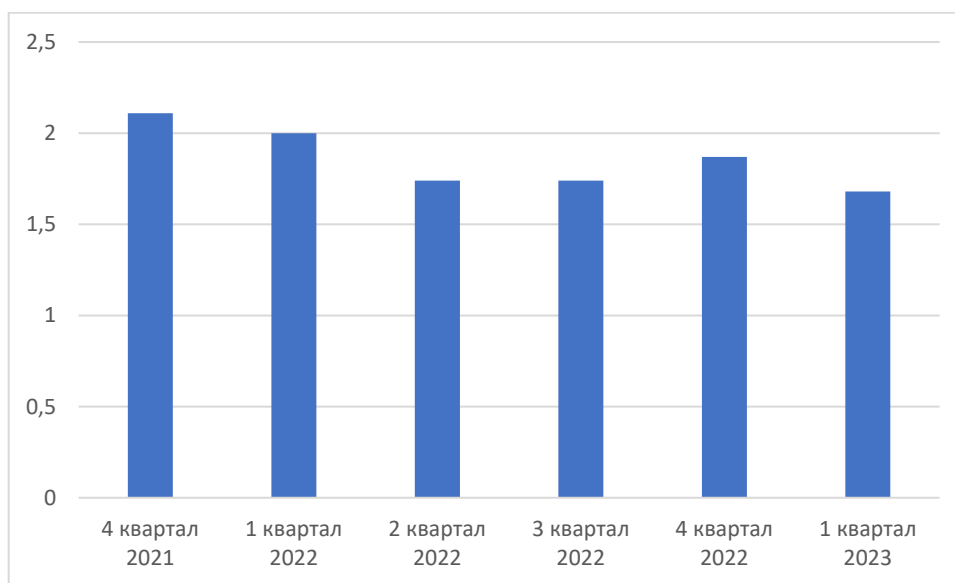

Рисунок 3. Динаміка змін обсягу експорту ІТ-послуг України від початку повномасштабного вторгнення (млдр. Дол. США)

Джерело: [67]

Ці напрями вдосконалення відображають стратегії, які спрямовані на забезпечення стійкого та успішного розвитку українських сервісних компаній на міжнародному ринку послуг.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Міжнародна торгівля послуг стає все більш важливою складовою глобальної економіки, а розуміння особливостей послуг як об'єкта міжнародної торгівлі є ключовим для розвитку стратегій підприємств та формування політики держав. Однією з основних особливостей послуг є їх неосяжність та нематеріальність. Послуги часто не можна виміряти або зберігати, що робить їх унікальним об'єктом для міжнародної торгівлі. Людський фактор важливий у наданні послуг, і його роль підсилюється в міжнародній торгівлі. Взаємодія між різними культурами та споживачами вимагає уваги до адаптації та вивчення місцевих особливостей. З розвитком технологій, зокрема цифрових платформ та засобів зв'язку, послуги стають більш доступними для глобального споживача. Це створює нові можливості для міжнародної торгівлі в галузі інформаційних та технологічних послуг. Міжнародна торгівля послугами потребує ефективного регулювання для забезпечення високої якості та взаєморозуміння між учасниками. Стандартизація та міжнародні угоди стають ключовими елементами у забезпеченні стабільності. Різноманіття послуг, які можна торгувати міжнародно, включає туризм, освіту, консультаційні послуги, медичні послуги, інформаційні технології та інші. Це робить ринок багатограним та динамічним. Особливості послуг впливають на ланцюг постачання та вимагають уваги до ефективності процесів. Управління якістю, взаємодія з клієнтами та забезпечення безперервності послуг - важливі аспекти в міжнародній торгівлі. У висновках можна відзначити, що розуміння особливостей послуг як об'єкта міжнародної торгівлі є важливою передумовою для успішного функціонування на цьому ринку. Ефективна адаптація до культурних, технологічних та правових відмінностей може стати ключовим фактором конкурентоспроможності підприємств та держав в умовах глобалізації та взаємодії.

Здійснення аналізу сутності та специфіки світового сервісного ринку дозволило виявити ряд ключових рис та особливостей, які визначають його функціонування та розвиток у сучасних умовах глобалізації та технологічних змін.

Сервісний ринок є специфічною галуззю, в основі якої лежить надання різноманітних послуг, орієнтованих на задоволення потреб споживачів. Відмінність послуг від товарів полягає у їх неосяжності, нематеріальності та високій ролі взаємодії з клієнтом. З поглибленням глобалізації сервісний бізнес стає необхідним інструментом для задоволення різноманітних потреб на міжнародному рівні. Компанії все більше спрямовані на розширення своєї географії обслуговування та взаємодії з різними культурами. Важливою частиною світового сервісного ринку стає використання та розвиток технологій. Цифрова трансформація та впровадження інноваційних технологій стають стратегічними факторами конкурентоспроможності. Успіх на світовому ринку послуг значною мірою залежить від якості та кваліфікації людського капіталу. Люди в сервісній сфері відіграють ключову роль у наданні якісних та інноваційних послуг. Світовий сервісний ринок характеризується великою різноманітністю та гетерогенністю послуг. Врахування індивідуальних потреб різних сегментів споживачів визначає стратегії компаній щодо сегментації ринку. Сервісний ринок чутливий до економічних та політичних коливань. Глобальні економічні кризи, зміни в регуляторному середовищі та геополітичні фактори можуть значно впливати на його стан та динаміку. В контексті світового сервісного ринку спостерігається збільшення уваги до питань сталого розвитку. Компанії стають усвідомлювати свою відповідальність та вплив на соціальні та екологічні аспекти. У висновках можна відзначити, що світовий сервісний ринок - це складний та динамічний економічний сегмент, який визначається не тільки конкретними галузями, але й взаємодією різних елементів, таких як технології, культура, людський капітал та глобальні тенденції. Розуміння цих особливостей є важливим для розробки стратегій управління та прийняття ефективних рішень в умовах глобальної конкуренції.

В ході аналізу специфіки регулювання світового ринку послуг стало очевидним, що цей процес є надзвичайно складним та вимагає збалансованості, врахування різноманітних факторів та взаємодії між різними державами та міжнародними організаціями. Світовий ринок послуг має міжнародний характер,

оскільки багато компаній, які надають послуги, мають глобальний охоплення. Це створює необхідність у стандартизації та гармонізації правил та стандартів. Міжнародні організації, такі як Всесвітня Організація Торгівлі, Світовий Банк та інші, відіграють ключову роль у регулюванні світового ринку послуг. Вони розробляють правила та стандарти, сприяють узгодженню інтересів держав та забезпечують дотримання міжнародних зобов'язань. Регулювання світового ринку послуг повинно бути гнучким та адаптабельним, оскільки галузь послуг швидко змінюється через технологічний прогрес та зміни в споживачьких уподобаннях. Регулювання має взаємодіяти з національними системами регулювання для врахування специфічних умов та потреб різних країн. Це передбачає баланс між загальними стандартами та унікальними підходами національних регуляторів. Захист прав споживачів має велике значення в регулюванні ринку послуг. Створення ефективних механізмів врегулювання конфліктів та гарантування високої якості послуг для споживачів - важливий аспект. З впровадженням технологічних інновацій в сфері послуг виникає потреба у регулюванні нових технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, інтернет речей. Забезпечення етичного використання та захисту даних стає актуальною задачею. Регулювання повинно сприяти сталому розвитку, забезпечуючи економічний розвиток, соціальну відповідальність та збереження навколишнього середовища. У висновках важливо відзначити, що регулювання світового ринку послуг вимагає взаємодії міжнародних та національних організацій, а також гнучкості та адаптабельності до змін у сучасному світі. Забезпечення балансу між інтересами ринку та захистом споживачів, а також сприяння інноваціям та сталому розвитку - важливі завдання ефективного регулювання.

Аналіз домінантних тенденцій світового сервісного ринку виявив ключові напрями та зміни, які визначають сучасну динаміку галузі. Однією з головних домінантних тенденцій є впровадження цифрових технологій та технологічних інновацій. Це охоплює широкий спектр від інтернету речей та штучного інтелекту до блокчейну та аналізу даних. Цифрова трансформація перетворює не лише самі послуги, а й способи їхнього надання та споживання. Зростає значення

персоналізації та клієнтсько-орієнтованого підходу. Компанії стають уважнішими до індивідуальних потреб клієнтів та намагаються створити унікальні та персоналізовані послуги. Глобальна конкуренція сприяє розширенню географії обслуговування. Компанії активно розглядають можливості входження на нові ринки та взаємодію з різними культурами. Сучасні управлінські моделі стають стрімкішими та гнучкішими, адаптуючись до змін у середовищі та швидким темпам розвитку технологій. Гнучкість управління та виробництва дозволяє компаніям ефективно реагувати на ринкові та економічні трансформації. Загальною тенденцією є стрімке вдосконалення та трансформація глобального сервісного ринку під впливом інновацій, технологій та змін у спожив

Аналіз ролі та позиції вітчизняних компаній на світовому ринку послуг дозволяє визначити ключові аспекти їхнього успіху та виклики, з якими вони стикаються в глобальному середовищі. Вітчизняні компанії виявляють глобальну конкурентоспроможність у ряді галузей послуг. Успішні підприємства активно адаптуються до міжнародних стандартів та взаємодіють з різними культурами. Ключовим чинником успіху є активна участь вітчизняних компаній в інноваційних процесах та цифровій трансформації. Впровадження сучасних технологій дозволяє підприємствам ефективно конкурувати на світовому ринку та покращувати якість наданих послуг. Деякі вітчизняні компанії активно розширюють географію своєї діяльності, входячи на нові ринки та створюючи дочірні підприємства в різних країнах. Це сприяє росту і визнанню бренду за межами національного ринку. Загальною тенденцією є те, що вітчизняні компанії, які успішно виходять на світовий ринок послуг, активно використовують свій потенціал, інноваційні можливості та гнучкість управлінських підходів для досягнення конкурентних переваг. Різноманітність галузей та особливостей діяльності свідчать про значний потенціал вітчизняних компаній на світовій арені послуг.

Аналіз ролі та позиції вітчизняних компаній на світовому ринку послуг дозволяє визначити ключові аспекти їхнього успіху та виклики, з якими вони стикаються в глобальному середовищі. Вітчизняні компанії виявляють глобальну конкурентоспроможність у ряді галузей послуг. Успішні підприємства активно

адаптуються до міжнародних стандартів та взаємодіють з різними культурами. Ключовим чинником успіху є активна участь вітчизняних компаній в інноваційних процесах та цифровій трансформації. Впровадження сучасних технологій дозволяє підприємствам ефективно конкурувати на світовому ринку та покращувати якість наданих послуг. Важливою складовою успіху вітчизняних компаній є підтримка держави та створення сприятливого бізнес-середовища. Ефективна державна політика, щодо стимулювання експорту послуг та підтримки інновацій, може значно полегшити вихід на міжнародний ринок. Загальною тенденцією є те, що вітчизняні компанії, які успішно виходять на світовий ринок послуг, активно використовують свій потенціал, інноваційні можливості та гнучкість управлінських підходів для досягнення конкурентних переваг. Різноманітність галузей та особливостей діяльності свідчать про значний потенціал вітчизняних компаній на світовій арені послуг.

Дослідження міжнародної активності українських сервісних компаній на світових ринках вказує на ряд ключових тенденцій та особливостей, які визначають їхній вихід на міжнародний ринок. Розвиток сильного бренду та доброї репутації стають важливими завданнями для українських компаній на міжнародному ринку. Вони повинні підтримувати високий рівень довіри клієнтів та партнерів. Важливою частиною аналізу є розгляд перешкод та викликів, з якими стикаються українські компанії при виході на міжнародний ринок. Це може включати правові складнощі, конкуренцію, нестабільність економічної ситуації тощо. Загальна тенденція вказує на те, що українські сервісні компанії мають потенціал для успішного виходу на світовий ринок та конкурентоспроможної участі в глобальній економіці. Акцент на якість, інновації, розширення географії та співпраця з державою можуть стати стратегічними кроками для їхнього подальшого успіху.

Ідентифікація перспектив розвитку світового ринку послуг в умовах глобальної турбулентності дозволяє сформулювати ключові висновки, що враховують сучасні тенденції та виклики галузі. Однією з ключових перспектив є надзвичайно важлива роль технологій та цифрової трансформації в розвитку ринку послуг. Зростання використання штучного інтелекту, аналізу даних, блокчейну та

інших інновацій визначає конкурентоспроможність компаній та змінює споживчі патерни. Загальна перспектива розвитку світового ринку послуг у глобальній турбулентності полягає в умінні компаній адаптуватися до змін, використовувати інновації та зберігати високі стандарти якості та етичності. Ті компанії, які успішно інтегрують ці аспекти у свою стратегію, можуть очікувати стійкого розвитку та конкурентних переваг в умовах глобальної турбулентності.

Аналіз трансформації діяльності українських сервісних компаній на міжнародному ринку виокремлює ключові аспекти, що свідчать про зміни та тенденції у їх стратегіях та підходах. Зростає роль цифрової трансформації та використання технологій у діяльності компаній. Впровадження штучного інтелекту, аналізу даних та автоматизація процесів стає стратегічними елементами для підвищення ефективності та забезпечення інновацій. Загальна тенденція трансформації українських сервісних компаній на міжнародному ринку вказує на стратегічний підхід до змін, активне використання інновацій та важливість гнучкості у відповіді на сучасні виклики. Успішна трансформація дозволяє компаніям позиціонувати себе як конкурентоспроможних гравців на міжнародній арені.

Визначення напрямків вдосконалення українських сервісних компаній на світовому ринку послуг вказує на ключові аспекти, які можуть сприяти їхньому успіхові та конкурентоспроможності. Удосконалення систем управління та лідерських практик є важливим елементом успішного розвитку компаній, забезпечуючи ефективну координацію та мотивацію персоналу. Розвиток цифрових платформ та онлайн-сервісів є стратегічним напрямком, сприяючи зручності для клієнтів та забезпечуючи нові можливості для взаємодії та ведення бізнесу. Загальна перспектива вдосконалення українських сервісних компаній на світовому ринку послуг полягає в комплексному підході до розвитку, включаючи якість послуг, інновації, цифрові технології, глобальну експансію та відповідальне підприємництво. Зазначені напрямки можуть слугувати стратегічним орієнтиром для підвищення конкурентоспроможності українських компаній на світовій арені.

Використані джерела

1. Обсяг реалізованих послуг за видами економічної діяльності у I кварталі 2022 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/posl/dpsp_II%D0%86_2020.xlsx
.
2. Обсяг реалізованих послуг за видами економічної діяльності у II кварталі 2022 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/posl/dpsp_II%D0%86_2020.xlsx
.
3. Обсяг реалізованих послуг за видами економічної діяльності у III кварталі 2022 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/posl/dpsp_II%D0%86_2020.xlsx
.
4. Обсяг реалізованих послуг за видами економічної діяльності у IV кварталі 2022 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/posl/dpsp_II%D0%86_2020.xlsx
5. Обсяг реалізованих послуг за регіонами за видами економічної діяльності у I кварталі 2021 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/posl/dpsp_II%D0%86_2020.xlsx
.
6. Обсяг реалізованих послуг за регіонами за видами економічної діяльності у II кварталі 2021 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/posl/dpsp_II%D0%86_2020.xlsx
.
7. Обсяг реалізованих послуг за регіонами за видами економічної діяльності у III кварталі 2021 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2021. – Режим доступу

до ресурсу:
https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/posl/dpsp_II%D0%86_2020.xlsx

8. Обсяг реалізованих послуг за регіонами за видами економічної діяльності у IV кварталі 2021 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2021. – Режим доступу до ресурсу:
https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/posl/dpsp_II%D0%86_2020.xlsx
9. Капітальні інвестиції за видами активів у січні-березні 2020 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2020. – Режим доступу до ресурсу:
https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ibd/kin/kinv_I%20kv.xlsx.
10. Капітальні інвестиції за видами активів у січні-червні 2020 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2020. – Режим доступу до ресурсу:
https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ibd/kin/kinv_%D0%86I%20kv.xlsx.
11. Капітальні інвестиції за видами активів у січні-вересні 2020 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2020. – Режим доступу до ресурсу:
https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ibd/kin/kinv_%D0%86I%D0%86%20kv.xlsx.
12. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності у січні-березні 2020 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2020. – Режим доступу до ресурсу:
https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ibd/kin/kin_ed_Ikv.xlsx.
13. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності у січні-червні 2020 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2020. – Режим доступу до ресурсу:
https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ibd/kin/kin_ed_%D0%86Ikv.xlsx.
14. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності у січні-вересні 2020 року [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2020. – Режим доступу до ресурсу:
https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ibd/kin/kin_ed_%D0%86I%D0%86kv.xlsx.
15. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СФЕРИ ПОСЛУГ УКРАЇНИ НА

- СВІТОВИХ РИНКАХ [Електронний ресурс] // Бондар Наталія Миколаївна доктор економічних наук, професор, Національний транспортний університет ORCID. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2420/2340>.
16. Структура зовнішньої торгівлі послугами за видами у 2022 році [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2023/zd/ztp_kv/ztp_kv_2022_ue.xls.
17. Експорт України у 2022 році: головні тенденції, сектори та регіони [Електронний ресурс] // Дія Бізнес. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://export.gov.ua/news/4570-ekспорт_ukraini_u_2022_rotsi_golovni_tendentsii_sektori_ta_regioni.
18. ІНФОГРАФІКА ЩОДО ЗАГАЛЬНИХ ПІДСУМКІВ ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ УКРАЇНИ У 2022 РОЦІ [Електронний ресурс] // Міністерство економіки України. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=76108863-4141-4040-80db-96ac042d1ba1>.
19. Платіжний баланс у жовтні 2023 року [Електронний ресурс] // Департамент статистики та звітності, управління статистики зовнішнього сектору. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/files/ES/State_m.pdf.
20. СТАН ЕКОНОМІКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ВІДНОВЛЕННЯ У 2023 р. [Електронний ресурс] // ЦЕНТР РАЗУМКОВА. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://razumkov.org.ua/images/2023/05/18/2023-MATRA-I-KVARTAL-8.pdf>.
21. Кінець зернової угоди, удари ЗС РФ по портах. Чи загрожує Україні втрата експорту і валюти [Електронний ресурс] // Фокус. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://focus.ua/uk/opinions/590443-kinec-zernovoji-ugodi-udari-zs-rf-po-portah-chi-zagrozhuje-ukrajini-vtrata-eksportu-i-valyuti>.
22. World Trade Statistical Review 2023 [Електронний ресурс] // World Trade Organization. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtsr_2023_e.htm.

23. Digital Trade for Development [Електронний ресурс] // World Trade Organization. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/dtd2023_e.htm.
24. Види міжнародних послуг та їх класифікація [Електронний ресурс] // pidru4niki. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://pidru4niki.com/76792/ekonomika/vidi_mizhnarodnih_poslug_klasifikatsiya.
25. The Top BioMed Engineering Companies in the World [Електронний ресурс] // Valuer. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.valuer.ai/blog/the-top-biomedical-engineering-companies-in-the-world>.
26. Business services industry outlook [Електронний ресурс] // RSM. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://rsmus.com/insights/industries/business-services/business-services-trends.html>.
27. 2023 Online On-demand Home Services Market Trends, Growth Predictions, and Future Outlook till 2031 [Електронний ресурс] // LinkedIn. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.linkedin.com/pulse/2023-online-on-demand-home-services-market-trends>.
28. Кількість поштових відправлень [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/tz/tz_rik/tz_u/zv_ric_u.xlsx.
29. Top 5 2023 professional services industry trends and the role of modern Cloud ERP [Електронний ресурс] // RandGroup. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.randgroup.com/insights/industries/professional-services/top-5-2023-professional-services-industry-trends-and-the-role-of-modern-cloud-erp/>.
30. Key Service Industry Trends [Електронний ресурс] // GitNux. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://blog.gitnux.com/service-industry-trends/>.
31. 2023 Top Risks in the Consumer Products and Services Industry [Електронний ресурс] // Protiviti. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.protiviti.com/us-en/top-risks-2023-consumer-products-and-services-insights>.
32. 2023 Top Hospitality Industry Trends [Електронний ресурс] // EHL insights. –

2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://hospitalityinsights.ehl.edu/hospitality-industry-trends>.
- 33.10 Customer service trends you can't miss out on in 2023 [Електронний ресурс] // TouchPoint. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.touchpoint.com/blog/customer-service-trends/>.
- 34.2023 State of the Restaurant Industry [Електронний ресурс] // National Restaurant Association. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://restaurant.org/research-and-media/research/research-reports/state-of-the-industry/>.
35. Top 10 Financial Services Industry Trends in 2023: Overview, Statistics & Analysis [Електронний ресурс] // Tech-Azur. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://tech-azur.com/blog/top-10-financial-services-industry-trends-in-2023-overview-statistics-analysis>.
36. What's new for the Food and Beverage Service Industry in 2023? [Електронний ресурс] // InfoStride. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://infostride.com/food-and-beverage-service/>.
37. Капітальні інвестиції за видами активів у 2021 році [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kinv/kinv_2021.xls.
38. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kindj/kindj_2021.xls.
39. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kin/kin_rik/k_ed_10-21.xlsx.
40. Капітальні інвестиції [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kin/kin_r/ki_reg_20.xls.
41. Вантажобіг за видами транспорту (2016-2020) [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/tr/tr_rik/vvt_16_20_ue.xlsx.

42. Пасажи́рообі́г за видами транспорту (2016-2020) [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/tr/tr_rik/pvt_16_20_ue.xlsx.
43. Перевезено вантажів і пасажирів, вантажо- та пасажирообі́г у 2023 році [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/tr/pvp_vp_new/pvp_23.xlsx.
44. Кількість перевезених пасажирів за видами транспорту 2022 рік [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/tr/tr_rik/kppvt_22_ue.xlsx.
45. Вантажообі́г за видами транспорту за 2022 рік [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/tr/tr_rik/vvt_22_ue.xlsx.
46. Туристична діяльність в Україні у 2020 році [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/tyr/tyr_dil/tur_d_20ue.xlsx.
47. Колективні засоби розміщування в Україні (юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб) у 2020 році [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/tyr/kol_zas_ukr/kol_zas_roz_u_2020.xls.
48. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах: електронна торгівля у 2022 році [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/zv/ikt/vikpt_3D_18-22.xlsx.
49. Очікування промислових підприємств у листопаді 2023 року щодо перспектив розвитку їх ділової активності [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2023/fin/rp/prom/prom_11_2023_u.pdf.
50. СЕРПНЕВА 2023: ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ [Електронний

- ресурс] // Міністерство освіти і науки. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/news/serpneva-2023-didzhitalizaciya-osviti-v-ukrayini>.
51. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ СЕРВІСІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ [Електронний ресурс] // Вчені єдині Разом ми сильні. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1605>.
52. 30 стійких приватних компаній України [Електронний ресурс] // Forbes. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://forbes.ua/ratings/30-stiykikh-privatnikh-kompaniy-ukraini-01112022-9424>.
53. 200 найбільших компаній України 2022 року Джерело: <https://biz.censor.net/r3411976> [Електронний ресурс] // БізнесЦензор. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://biz.censor.net/resonance/3411976/200_nayibilshyh_kompaniyi_ukrayiny_2022_roku.
54. Подорожі 2023: які регіони України найбільше заробили на туризмі цього року? [Електронний ресурс] // Visit Ukraine. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://visitukraine.today/uk/blog/2630/podorozi-2023-yaki-regioni-ukraini-naibilse-zarobili-na-turizmi-cyogo-roku>.
55. Експорт українських ІТ-послуг у липні 2023 року зріс на 3,1% порівняно з минулим роком [Електронний ресурс] // Економічна Правда. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/09/1/703804/>.
56. Середні ціни на товари та послуги [Електронний ресурс] // МінФін. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://index.minfin.com.ua/ua/markets/product-prices/2023/>.
57. У січні-лютому Україна експортувала ІТ-послуги на понад \$1 млрд. Але це майже на 30% менше, ніж торік [Електронний ресурс] // DOU. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://dou.ua/lenta/news/exports-of-ukraine-in-2023/>.
58. RESEARCH Nine facts about the service sector in the United States [Електронний ресурс] // Brookings. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.brookings.edu/articles/nine-facts-about-the-service-sector-in-the->

- [united-states/](#).
59. Breakdown of Services Industry in Europe [Електронний ресурс] // HitHorizons. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.hithorizons.com/eu/analyses/industry-statistics/services>.
60. SERVICE OCCUPATIONS [Електронний ресурс] // DATA USA. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://datausa.io/profile/soc/service-occupations>
61. Trade in services by mode of supply [Електронний ресурс] // Statistics Canada. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/13-605-x/2018001/article/54966-eng.htm>.
62. WORLD TRADE REPORT 2023 [Електронний ресурс] // WTO. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr23_e/wtr23_e.pdf.
63. International trade statistics: trends in second quarter 2023 [Електронний ресурс] // OECD. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.oecd.org/newsroom/international-trade-statistics-trends-in-second-quarter-2023.htm>.
64. World trade in services [Електронний ресурс] // Eurostat. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=World_trade_in_services#International_trade_in_services_E2.80.93_overview.
65. Обсяги експорту-імпорту товарів за регіонами України у січні 2017 [Електронний ресурс] // Укрстат. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/zd/oet/oet_u/oet0117_u.htm.
66. Як війна й глобальний ринок впливають на ІТ-експорт України [Електронний ресурс] // Dou. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://dou.ua/lenta/articles/how-war-effects-it-export/?from=footer>.
67. Експорт ІТ-послуг на початку 2023 року знизився на 16% [Електронний ресурс] // Асоціація "ІТ Україна". – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://itukraine.org.ua/eksport-it-poslug-na-pochatku-2023-roku-znizivsya-na-16/>.

ДОДАТКИ

Додаток А (обов'язковий)

REVIEW OF SPECIAL LITERATURE

1. **World Trade Statistical Review 2023 [Електронний ресурс] // World Trade Organization. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtsr_2023_e.htm.**

The "World Trade Statistical Review" is an annual publication by the World Trade Organization (WTO) that aims to provide a comprehensive analysis of global trade trends, statistics, and developments. Trade Volumes: Overview of the total volume of global merchandise trade and trade in services. Regional and Country-specific Analysis: Breakdowns of trade data by regions and individual countries, highlighting notable trends or changes. Sectoral Analysis: Examination of trade performance across different economic sectors, such as agriculture, manufacturing, and services. Trade Policy Developments: Insights into changes in trade policies, agreements, and regulations that may impact global commerce. Emerging Issues: Identification of emerging challenges and opportunities in the global trade landscape. Economic Outlook: Discussions on the broader economic context and its implications for international trade.

2. **Top 5 2023 professional services industry trends and the role of modern Cloud ERP [Електронний ресурс] // RandGroup. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.randgroup.com/insights/industries/professional-services/top-5-2023-professional-services-industry-trends-and-the-role-of-modern-cloud-erp/>**

In “Top 5 2023 professional services industry trends and the role of modern Cloud ERP” there are information about new knowhow. For example Emphasis on remote work and collaboration. The events of 2020 and beyond have accelerated the shift towards remote work, and the professional services industry is no exception. In 2023, we see a continued emphasis on flexible work arrangements, with businesses embracing virtual collaboration tools and technologies to enhance communication among team members and clients. Cloud ERP systems have played a vital role in enabling seamless remote

access to critical business data, empowering professionals to collaborate effectively regardless of physical location.

Also in this article are information about the role of modern Cloud ERP. Modern Cloud ERP solutions have become the backbone of the professional services industry, supporting these emerging trends and empowering businesses to thrive in the digital era. By centralizing data, automating processes, and collaboration, Cloud ERP systems offer the following benefits. **Real-time Data Access:** Cloud ERP enables professionals to access critical business data in real-time, facilitating informed decision-making and improving project outcomes.

Scalability and Flexibility: Cloud ERP solutions are highly scalable, allowing businesses to expand or downsize their operations as needed without the hassle of managing on-premises infrastructure. **Integration and Interoperability:** Cloud ERP can seamlessly integrate with other business systems and reporting platforms, providing a unified ecosystem for efficient operations. **Cost-effectiveness:** Cloud ERP eliminates upfront costs, offering a cost-effective alternative to traditional on-premises ERP systems.

Adopting modern Cloud ERP systems aligns with the broader industry trends, providing professional services firms with the technological infrastructure needed to thrive in a dynamic and digitally-driven environment.

3. The Top BioMed Engineering Companies in the World [Электронный ресурс] // Valuer. – 2022. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.valuer.ai/blog/the-top-biomedical-engineering-companies-in-the-world>.

Article “The Top BioMed Engineering Companies in the World” about ideas and problem-solving methodologies in biology and medicine is known as biomedical engineering. Biomedical Engineering (BME), also known as BioMed Engineering, is a multidisciplinary field that combines principles from engineering, biology, and medicine to develop technologies and solutions that improve healthcare and medical practices. Biomedical engineers apply engineering principles to understand, design, and create tools, devices, and systems that contribute to the advancement of healthcare and medical research. Biomedical engineers work on a wide range of applications, including medical

devices, imaging technologies, pharmaceuticals, regenerative medicine, and healthcare delivery systems. Biomedical engineers must consider ethical and regulatory aspects in their work, ensuring that their innovations comply with industry standards and protect patient safety and privacy. The work of bioengineering companies is ever-present in the healthcare system and familiar to us in the form of medical implants like pacemakers and artificial joints as well as more revolutionary innovations like 3D-printed organs. In this article, they talk about some of the top biomedical engineering companies that will not only bring us the healthcare of the future, but are also likely to steer the future of biomedical engineering. Biomedical Engineering plays a crucial role in advancing healthcare by bridging the gap between engineering and medicine. It is a rapidly evolving field with the potential to make significant contributions to medical advancements, patient care, and the overall improvement of health outcomes.

4. **Key Service Industry Trends [Электронный ресурс] // GitNux. – 2023. –**
Режим доступа до ресурсу: <https://blog.gitnux.com/service-industry-trends/>.

In Article “Key Service Industry Trends” there are information about business landscape, understanding emerging trends in the service industry. There recent analysis has unveiled key trends that are reshaping the service sector in intriguing ways. Delve into this blog to gain insights and strategies that can help your business harness these trends for sustained success and growth. Also, there are interesting fact about Omnichannel customer experiences. Omnichannel customer experiences refer to a seamless and integrated approach to interacting with customers across multiple channels, both online and offline. The goal of omnichannel strategies is to provide a unified and consistent customer experience, regardless of the channel or touchpoint through which the customer engages with a brand. This approach acknowledges that customers may switch between various channels during their journey, and it seeks to create a cohesive and personalized experience across all these interactions. In summary, omnichannel customer experiences are about creating a unified and seamless journey for customers, regardless of the channels they choose to engage with. This approach is increasingly important in a digital and interconnected world where customers expect a consistent and

personalized experience across all touchpoints.

5. SERVICE OCCUPATIONS [Электронный ресурс] // DATA USA. – 2023. – Режим доступа до ресурсу: <https://datausa.io/profile/soc/service-occupations>

Site “Data USA Service Occupations” tell us about Service Occupations in USA. Employment and salary information for the Service Occupations workforce. Information on the industries that employ Service Occupations and on wages for those in the field. The graphics shows the share of Service Occupations employed by various industries. Demographic information on Service Occupations in the US.

Service occupations in the United States encompass a wide range of jobs that involve providing various services to individuals, businesses, and communities. These occupations are often characterized by direct interaction with clients or customers. The service sector is a significant and growing part of the U.S. economy, contributing substantially to employment and economic activity. Service occupations can be vulnerable to economic fluctuations, as consumer spending and demand for services are influenced by economic conditions. Technological advancements and automation may impact certain service jobs, creating a need for reskilling and adaptation. In summary, service occupations in the USA are diverse, encompassing a wide range of roles that contribute to the well-being, convenience, and functionality of individuals and communities. The sector continues to evolve in response to changes in technology, demographics, and economic conditions.

6. 2023 Top Hospitality Industry Trends [Электронный ресурс] // EHL insights. – 2023. – Режим доступа до ресурсу: <https://hospitalityinsights.ehl.edu/hospitality-industry-trends>.

In 2023 “Top Hospitality Industry Trends” author tells us about hospitality industry. The hospitality industry is a broad category that includes businesses and services related to lodging, food and beverage, event planning, entertainment, and tourism. It plays a crucial role in providing comfort, enjoyment, and experiences for individuals and groups. The industry is diverse, comprising various sectors and subsectors, each contributing to the overall experience of customers. In summary, the hospitality industry

is a dynamic and multifaceted sector that revolves around providing services and experiences to individuals and groups. It encompasses a wide range of businesses and plays a vital role in shaping the travel, tourism, and entertainment landscape globally.

7. RESEARCH Nine facts about the service sector in the United States

[Электронный ресурс] // Brooking. – 2023. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.brookings.edu/articles/nine-facts-about-the-service-sector-in-the-united-states/>

Article “Nine facts about the service sector in the United States” tell us about et of nine economic facts about the service sector in the United States illustrates recent trends in spending, employment, and inflation as the country continues to rebalance. Recent changes in real services and goods spending have been extraordinary (figure A). With the onset of the pandemic, real spending on services shrunk by 20 percent between February and April 2020. Four out of five American workers in the private sector are employed in the service economy, doing everything from delivering care in hospitals and nursing homes to making and serving food to ensuring products make it from ports to store shelves and into consumers’ hands. This set of economic facts about the service sector in the United States explores how the service-sector recovery has differed from prior business cycles, how spending, employment, wages, and the nature of work in different industries within the service sector are changing. In summary, the service sector in the United States is a diverse and dynamic part of the economy, providing a wide array of services that contribute to economic growth, employment, and global trade. It reflects the ongoing evolution of the U.S. economy towards a more service-oriented and technologically driven model.

8. Breakdown of Services Industry in Europe [Электронный ресурс] //

HitHorizons. – 2023. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.hithorizons.com/eu/analyses/industry-statistics/services>.

In article “Breakdown of Services Industry in Europe” tell us about Services Industry in Europe present. The services industry in Europe is a diverse and dynamic sector that encompasses a wide range of activities, contributing significantly to the region's economy. The European services sector has evolved with the changing global

economic landscape, and it plays a crucial role in providing various services to consumers, businesses, and governments. The services sector is a major driver of economic growth in Europe, accounting for a significant portion of the Gross Domestic Product (GDP) in many European countries. It includes sub-sectors such as finance, healthcare, education, tourism, and business services. The transportation and logistics sector is vital for the movement of goods and people within Europe and globally. It includes services such as shipping, aviation, rail, and road transportation. In summary, the services industry in Europe is a diverse and integral part of the regional economy. It encompasses a wide range of sectors that contribute to economic growth, employment, and the overall well-being of European societies. The industry continues to evolve with advancements in technology, changes in consumer behavior, and global economic trends.

9. 2023 Top Risks in the Consumer Products and Services Industry

[Электронный ресурс] // Protiviti. – 2023. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.protiviti.com/us-en/top-risks-2023-consumer-products-and-services-insights>.

“2023 Top Risks in the Consumer Products and Services Industry” tell us about risk management in 2023 economy. The consumer products and services industry is diverse and dynamic, encompassing a wide range of businesses that provide goods and services to end-users. While this industry presents significant opportunities for growth and innovation, it is not without its share of risks. Companies operating in the consumer products and services sector face various challenges that can impact their performance and success. Intense competition is a fundamental risk in the consumer products and services industry. Maintaining a positive brand reputation is vital in the consumer products and services sector. Negative publicity, customer complaints, or product recalls can tarnish a brand's image and lead to a loss of consumer trust. Companies must continually differentiate their products and services to remain competitive and capture market share. Trade tensions and tariff disputes between countries can affect the cost of goods, supply chain dynamics, and market access for consumer products and services companies engaged in international trade. Issues related to labor, including shortages, labor disputes, and changing workforce demographics, can impact production,

distribution, and overall business operations. Effectively managing these risks requires proactive planning, strategic decision-making, and continuous monitoring of market dynamics. Companies that prioritize risk management are better positioned to navigate challenges and capitalize on opportunities in the dynamic consumer products and services industry.

10. What's new for the Food and Beverage Service Industry in 2023?

[Электронный ресурс] // InfoStride. – 2023. – Режим доступа до ресурсу: <https://infostride.com/food-and-beverage-service/>.

“What's new for the Food and Beverage Service Industry in 2023?” about interesting time in this side of economy. Because of pandemic and AI technology< there are a lot of new to see. The Food and Beverage (F&B) Service Industry encompasses a broad range of businesses involved in preparing, serving, and delivering food and drinks to consumers. It is a dynamic and diverse sector that includes restaurants, cafes, bars, catering services, food trucks, and more. The industry plays a significant role in the global economy and is influenced by various factors, including consumer preferences, culinary trends, and economic conditions. The industry includes a variety of establishments, ranging from fine-dining restaurants and fast-food chains to food trucks, cafes, and catering services. Each segment caters to different customer preferences and occasions. The rise of food delivery services and takeout options has been accelerated by technological platforms. Many restaurants now partner with third-party delivery services to reach a broader customer base. Globalization has led to the availability and popularity of diverse cuisines worldwide. Consumers are more open to trying international dishes, and restaurants often incorporate flavors from various cultures. The Food and Beverage Service Industry is ever-evolving, influenced by consumer preferences, societal trends, and technological advancements. Successful establishments often embrace innovation while maintaining a focus on quality, service, and meeting the evolving needs of their customers.

Додаток Б (обов'язковий)

ANNOTATION

YURI AVKSIENTIEV

In this thesis, I conducted an analysis of the services market over a long period of time, namely 2015-2023, in order to be able to predict further events in the market and its development. The study examines the impact of digital transformation, technological innovation, globalization and other factors on market dynamics, highlights key aspects of digital technologies, changes in consumer demand, as well as the role of Ukrainian companies in this context. The key aspects of digital transformation, technological innovations, as well as the influence of geopolitical and economic factors on the dynamics of the industry are considered.

Chapter 1 "Study of the state and trends of the development of the global services market" in the thesis is devoted to an in-depth analysis of the current state and forecast of the prospects for the development of the global services market. In this section, I conduct a systematic study of the main market segments, the key players involved, their strategies and relationships. The analysis draws attention to the influence of digital transformation, technological innovations and global economic factors on the dynamics of market services. Trends in consumer demand, changes in business models and the introduction of the latest technologies are studied.

Chapter 2 "Investigation of the state and trends of the development of the global services market" is devoted to an in-depth analysis of the current state and forecast of the prospects for the development of the global services market. In the course of the study, the main market segments are released, the strategies of key players are analyzed, the impact of digital transformation, technological innovations and global economic factors are taken into account.

As a result of the conducted research, the paper points to the opportunities and challenges faced by the global services market and defines the key aspects of successful competition in this environment.

Додаток В

Таблиця 1.1. Приклади безперервних міжнародних послуг

Телекомунікації	Безперервний доступ до глобальних мереж забезпечує можливість здійснювати міжнародні дзвінки, відеоконференції та обмін повідомленнями з будь-якого місця у світі.
Фінансові послуги	Це включає в себе міжнародні платежі, онлайн-банкінг, інвестиційні послуги та обмін валюти.
Онлайн-торгівля	Платформи електронної комерції дозволяють покупцям та продавцям з різних країн проводити торгівлю товарами та послугами в режимі онлайн.
Освіта	Міжнародні учбові програми та онлайн-курси надають можливість студентам з усього світу отримувати освіту безпосередньо через Інтернет.
Медичні консультації	За допомогою телемедицини пацієнти можуть отримувати медичні консультації та діагнози від лікарів з інших країн.
Консалтинг і підтримка	Бізнес-консультація та технічна підтримка можуть бути надані в режимі онлайн для клієнтів у будь-якій точці світу.
Медіа та розваги	Сервіси потокового відео, стрімінг музики та ігрові платформи надають можливість користувачам споживати медіа та розважальний контент без зупинки.
Транспорт і доставка	Міжнародні компанії для обслуговування перевезень та доставки дозволяють користувачам надавати послуги логістики та доставки глобально.
Соціальні мережі та комунікація	Соціальні мережі дозволяють користувачам обмінюватися повідомленнями, фотографіями та відеозаписами з друзями та контактами з різних країн.
Онлайн-готельні та бронювання	Платформи для пошуку і бронювання готелів, авіаквитків і автомобілів надають можливість забронювати послуги для подорожей усього світу.

Джерело: побудовано автором

Додаток Г

Таблиця 1.1. Культурні виклики

Мовні бар'єри	Різниця в мовах може ускладнити спілкування та розуміння між клієнтами та постачальниками послуг. Іноземні ринки можуть вимагати роботи з перекладачами або використання мовних інтерфейсів для комунікації.
Культурні різниці в споживчих уподобаннях	Культурні відмінності можуть впливати на те, які послуги будуть популярними в різних країнах. Наприклад, що вважається відмінною гостинністю в одній культурі, може бути неприйнятним в іншій.
Етикет і спосіб спілкування	Етикет та норми спілкування можуть сильно відрізнятися в різних країнах. Наприклад, спосіб вираження подяки чи вітання може бути зовсім іншим.
Підтримка клієнтів та обслуговування	Постачальники послуг повинні адаптувати свою підтримку клієнтів до місцевих культурних норм. Це включає в себе час реакції на запити, стиль комунікації та способи вирішення конфліктів.
Міжкультурна чутливість	Компанії та постачальники послуг повинні бути свідомі міжкультурних питань і вміти пристосовувати свої послуги до потреб різних культурних груп.
Локалізація та адаптація контенту	Локалізація включає в себе адаптацію вмісту до мови, культури та специфіки конкретної країни. Це охоплює веб-сайти, маркетинговий контент, інтерфейси користувача та інше.
Повага до місцевих законів та регуляцій	Різні країни можуть мати різні закони та норми, які стосуються надання послуг. Постачальники послуг повинні дотримуватися місцевих правил і регуляцій.

Додаток Г

Таблиці 1.3. Види регулювання світового ринку послуг

Національне Регулювання	<p>Законодавство та Політика: Кожна країна має своє законодавство та політику, що регулюють сферу послуг. Це може включати в себе встановлення стандартів, ліцензування, обмеження участі іноземних компаній тощо.</p> <p>Органи Регулювання: Національні органи та агенції встановлюють правила та надають ліцензії для функціонування певних секторів послуг.</p>
Міжнародне Регулювання	<p>Світова Торговельна Організація (СТО): СТО встановлює правила для міжнародної торгівлі послугами та сприяє вирішенню торговельних спорів.</p> <p>Міжнародні Угоди: Декілька міжнародних угод, таких як Угода про послуги ГАТТ і Угода про Торгівлю Послугами (GATS), регулюють міжнародну торгівлю послугами та встановлюють зобов'язання країн у цьому контексті.</p> <p>Міжнародні Органи та Агенції: Деякі міжнародні організації та агенції, такі як Міжнародна організація праці (МОП), також впливають на регулювання певних аспектів світового ринку послуг.</p>
Саморегулювання та Стандартизація	<p>Приватні Організації та Асоціації: Багато секторів послуг мають свої приватні організації та асоціації, які встановлюють стандарти та правила для своїх членів.</p>
Регулювання Якості та Безпеки	<p>Сертифікаційні Органи: В багатьох випадках існують організації, які надають сертифікації для підтвердження відповідності стандартам якості та безпеки послуг.</p>
Транснаціональне Регулювання	<p>Європейська Унія: Деякі регулятивні аспекти послуг регулюються на рівні Європейської Унії, зокрема, в контексті внутрішнього ринку послуг ЄС.</p>

Джерело: побудовано автором

Короткий звіт за результатами перевірки кваліфікаційної роботи
антиплагіатною інтернет-системою Unicheck

Ім'я користувача:
Міжнародної торгівлі і маркетингу Іщенко Анна

ID перевірки:
1016004905

Дата перевірки:
14.12.2023 11:38:42 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
14.12.2023 11:39:49 EET

ID користувача:
100005724

Назва документа: Авксентьев Ю.Ю. Тенденції та перспективи розвитку світового ринку послуг

Кількість сторінок: 74 Кількість слів: 17339 Кількість символів: 135624 Розмір файлу: 211.39 KB ID файлу: 1015689542

3.36% Схожість

Найбільша схожість: 0.29% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1015143711)

2.19% Джерела з Інтернету 357 ..... Сторінка 76

2.43% Джерела з Бібліотеки 482 ..... Сторінка 78

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнено

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнено

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

**ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
Ювілейної 90-ї щорічної студентської
наукової конференції**

**«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

(17 квітня – 20 травня 2023 р.)

УДК 657:330.341-048.38](477)(06)
I-66

Відповідальні за випуск:

Бондарчук Л.М. – к.філол. наук, доцент кафедри бізнес-лінгвістики
Вінська О.Й. – к.е.н., доц, доцентка кафедри європейської економіки і бізнесу
Грищенко Н.В. – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту
Капуш А.В. – к.філол. наук, доцент кафедри німецької мови
Козачок Т.С. – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту
Курбатов С.В. – професор кафедри соціології
Лобецька І.М. – ст. викладач кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації
Машина Ю.П. – к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів
Сандул М.С. – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Черницька Т.В. – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Швиданенко О.А. – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки

*Редколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику.
Автори тез доповідей несуть відповідальність за їхній зміст*

*Рекомендовано до друку
Науково-експертною радою КНЕУ
Протокол № 4 від 18.05.2023 р.*

I-66 Інноваційні проєкти для післявоєнного відновлення та розвитку України: зб. доп. Ювілейної 90-ї щорічної студентської наукової конференції, 17 квітня – 20 травня 2023 р. [Електронний ресурс]. Київ, КНЕУ, 2023. 426 с.
ISBN 978-966-926-445-9

Збірник тез здобувачів вищої освіти факультету міжнародної економіки і менеджменту укладено за підсумками їх досліджень, представлених на науковій конференції КНЕУ 17 квітня – 20 травня 2023 р. Доповіді здобувачів присвячено інноваційним проєктам для післявоєнного відновлення та розвитку України.

УДК 657:330.341-048.38](477)(06)

*Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ забороняється*

ISBN 978-966-926-445-9

© КНЕУ, 2023

Поврезнюк Тетяна	214
Маркетингові стратегії освоєння IT-компаніями зарубіжних ринків	
Колесник Анастасія	217
Інноваційні технології торговельно-маркетингової діяльності українських підприємств на зарубіжних ринках	
Мартінова Олександра	220
Перспективні напрями освоєння зарубіжних ринків українським бізнесом у післявоєнний період	
Ружилова Ірина	222
Розвиток експортного потенціалу інновацій в Україні як важливий чинник її післявоєнного відновлення	
Сачкова Вікторія	224
Розбудова нового бренду України у повоєнний період	
Каращенко Вадим	228
IT-сектор як драйвер післявоєнного відновлення та розвитку України	
Головащук Ганна	230
Цифровізація міжнародної маркетингової діяльності у післявоєнному відновленні України	
Рогожа Станіслав	233
Роль кіноіндустрії у формуванні глобального бренду України у післявоєнний період	
Ульянкін Анастасія	235
Шляхи відновлення сільськогосподарського експорту України у післявоєнний період	
Авксентьев Юрій	238
Перспективи українських компаній на світовому ринку біопротезування та біоінженерії	
Тарасенко Альона	240
Інноваційні вектори енергетичної диверсифікації зовнішньоторговельної діяльності для післявоєнного відновлення та розвитку України	
Кременчуцький Владислав	243
Переваги та можливості застосування блокчейн технологій у міжнародній торгівлі	
Лященко Катерина	246
Кластеризація промисловості як драйвер посилення позицій України на світовому ринку	
Борте Єлизавета	249
Інноваційні вектори диверсифікації зовнішньоторговельної діяльності для післявоєнного відновлення та розвитку України	
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ І МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	
ПЛАТФОРМА	
«ПОГЛИБЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ПАРАДИГМІ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ»	251
Секції англійської, іспанської та французької мов	
Нечипоренко Дар'я	251
Відбудова України. Аналіз підходу "розумних міст"	
Бурангулова Влада	254
Співпраця з міжнародними організаціями з метою післявоєнного відновлення економіки. Приклад Боснії та Герцеговини	
Кістерська Ольга	259
Створення культури соціального добробуту в Україні після війни	
Ашаренков Павло	262
Інноваційні стартапи, ідеї та підходи до відбудови економіки України після війни	
Мазуренко Валентина	264
Еміграційна криза та шляхи її подолання	
Ольховська Олександра	267
Телемедицина як складова післявоєнної відбудови України в галузі системи охорони здоров'я	

має зосередитися для відновлення експорту сільськогосподарської продукції у післявоєнний період. Запроваджуючи більш стійкі практики сільського господарства, інвестуючи в органічну сертифікацію та маркетинг, а також покращуючи ефективність і прозорість своїх ланцюжків постачання, Україна може відновити свій експортний сектор сільськогосподарської продукції та забезпечити вкрай необхідний дохід для своїх фермерів та економіки. Хоча ці виклики значні, потенційні вигоди також значні, і Україна має потенціал стати головним гравцем на світових ринках органічного та сталого сільського господарства.

Література:

1. Maciejewska A., Skrzypek K. Sharing insights elevates their impact. S&P Global. URL: <https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/mi/research-analysis/ukraine-agriculture-exports-what-is-at-stake.html> (date of access: 28.04.2023).
2. План відновлення України: сильні та слабкі сторони. LB.ua. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/526637_plan_vidnovlennya_ukraini_silni.html (дата звернення: 27.04.2023).
3. Borodina O. Food Security and Socioeconomic Aspects of Sustainable Rural Development in Ukraine. International Institute for Applied Systems Analysis. URL: <https://pure.iiasa.ac.at/id/eprint/9103/1/IR-09-053.pdf>.

Авксентьев Ю.Ю.

"Міжнародна торгівля та маркетинг", 5 курс

Київський національний економічний

університет імені Василя Гетьмана

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу

Солодковська Г.В.

ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ НА СВІТОВОМУ РИНКУ БІОПРОТЕЗУВАННЯ ТА МЕДИЧНОЇ БІОІНЖЕНЕРІЇ

Українська медична система наразі знаходиться не на вищому технологічному та правовому рівні. Тим паче коли в країні війна, та великий відтік медичного персоналу через еміграцію. А з кожним днем, людей яким потрібна медична допомога стає більше.

Ще до початку війни вітчизняна медична система потребувала системного вдосконалення. Довгий та ускладнений шлях навчання, відсутність гідної зарплатні робітникам державних медичних структур, застарілі медичні протоколи лікування, відсутність виробництва новітніх технологічних медичних товарів.

Але зараз в Україні є шанс стати одним із головних центрів біопротезування та медичної біоінженерії. Це можливо досягти за рахунок великої потреби в біопротезах. Наразі через війну, як серед громадянського населення, так і серед військових – велика кількість пошкоджень пов'язаних з відсутністю кінцівок, втратою або пошкодженням органів або спотворенням деяких частин тіла. Більшість цих проблем може вирішити за допомогою послуг біоінженерії та біопротезування.

Наразі ця галузь тільки розвивається, але у України є шанс стати флагманом біопротезування та медичної біоінженерії завдяки наступним факторам:

- географічному положенню у центрі Європи;
- великим попитом на медичні послуги, які ці галузі можуть надати;
- залученням міжнародних коштів на відновлення України;
- бажанням людей жити знову повноцінним та здоровим життям.

Також прискорити розвиток даної сфери певні реформи правової системи, наприклад добровільні дослідження на людях. Закон України передбачає медичні експерименти над людьми на добровільній основі. Тим паче все що потрібне від піддослідного:

- надання свого біо-матеріалу, що не несе ніякої загрози піддослідному
- та надання дозволу та участь у імплантації вирощених біопротезів.

Підприємства залучені до такої практики, будуть надавати як і робочі місця людям, так і давати можливість працювати людям які цю можливість втратили. Таким чином, після лікування люди зможуть знову повноцінно працювати, що буде відновлювати робочу силу втрачену під час війни.

Наразі в багатьох розвинутих країнах проводять різноманітні дослідження, в тому числі й в сфері біоінженерії. Але провідною країною зараз прийнято вважати Нідерланди, через вільнодумство та добре сформовану законодавчу базу. Важливим аспектом, який впливає на розвиток сфери біоінженерії є доступ до збору та використання персональних даних.

Серед компаній лідерів сфери біопротезування та медичної біоінженерії, слід виокремити наступні:

- Abbott Laboratories, США. Всесвітня корпорація з виробництва медичних приладів і охорони здоров'я, розташована в Ебботт-Парк, штат Іллінойс, США. У 1888 році чиказький лікар Уоллес Келвін Ебботт створив фірму для розробки відомих фармацевтичних препаратів. Зараз займається дистрибуцією медичного обладнання, засобів діагностики, фірмових препаратів і харчових добавок. У 2013 році компанія відокремилася свій бізнес із виробництва лікарських засобів, заснований на дослідженнях, у AbbVie.

- Agfa HealthCare, Бельгія. Підрозділ Agfa-Gevaert Group, є головним постачальником інтегрованих IT-систем, передових діагностичних зображень і контрастних речовин для лікарень та інших закладів охорони здоров'я. Agfa HealthCare має більш ніж столітній досвід роботи з діагностичною візуалізацією та є лідером на ринку медичних IT з початку 1990-х років.

- Dräger, Німеччина. Drägerwerk AG — це німецький виробник засобів захисту органів дихання, що розташовані в Любеку. Вони також розробляють системи виявлення та аналізу газу, а також технологію неінвазивного моніторингу пацієнтів. Серед їхніх клієнтів лікарні, пожежні служби та водолазні підприємства.

- Philips Healthcare Нідерланди. Philips — це всесвітня конгломератна компанія зі штаб-квартирою в Ейндховені, Нідерланди. Вона була заснована в 1891 році. Незважаючи на те, що штаб-квартира країн Бенілюксу все ще знаходиться в Ейндховені, з 1997 року головний офіс знаходиться в Амстердамі. Philips, колишня одна з найбільших у світі корпорацій електроніки, тепер зосереджена в основному на біомедичних технологіях, інші операції відкинуті.

На цей час, вирощування штучних біологічних органів тільки розвивається, хоча і зараз є досягнення в цій сфері. Але основний тип вирощування такий:

- Взяття стовбурової клітини від пацієнта

- Вирощування потрібного органу
- Імплантація цього органу пацієнту
- Курс відновлення після операції та звикання до нової частини тіла

Зараз у світі при трансплантації органів від донора, завжди є великий шанс не прийняття його організмом, або людині треба пити усе життя ліки щоб його ж організм не знищив донорський орган. Але ця проблема при такому способі вирощування відпадає, бо цей орган зроблений із клітин самого пацієнта.

Зараз вчені прогнозують що для технологій які даватимуть шанс вирощувати органи ще 20 років, але ці дослідження можна значно прискорити.

Людство зараз дуже швидко розвивається, і Україні треба не відставати від провідних технологій. Тим паче після війни у нас будуть великі економічні проблеми, на рішення яких багато інших країн вже готові виділити гроші, але саме за нами процес рішення.

Розвиток біопротезування та медичної біоінженерії може допомогти як державі та підприємствам, так і покаліченим людям, давши їм другий шанс на повноцінне життя.

Література:

1. The Top BioMed Engineering Companies in the World (2022). URL: <https://www.valuer.ai/blog/the-top-biomedical-engineering-companies-in-the-world>
2. Crawford, M. (2020). Top 10 Bioengineering Trends for the 2020s. URL: <https://www.asme.org/topics-resources/content/top-10-bioengineering-trends#:~:text=Miniaturization%2C%20material%20innovations%2C%20personalized%20medicine,to%20incorporate%20into%20their%20designs>
3. WEF (2020). 3 scenarios for how bioengineering could change our world in 10 years. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2020/12/3-scenarios-for-how-bioengineering-could-change-our-world-in-10-years/>

Тарасенко А.Е.

"Міжнародні економічні відносини", 4 курс

Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу

Тришчина І.Б.

ІННОВАЦІЙНІ ВЕКТОРИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Україна зіткнулася зі значними економічними та екологічними проблемами через велику залежність від викопного палива. Післявоєнне відновлення та розвиток України можна прискорити за рахунок впровадження інноваційних векторів енергетичної диверсифікації зовнішньоекономічної діяльності. У цій статті обговорюються потенційні переваги впровадження відновлюваних джерел енергії та зелених технологій у зовнішній торгівлі, а також те, як ці стратегії можуть підвищити енергетичну безпеку, сприяти сталому економічному зростанню та сприяти екологічній стійкості.

Україна сильно залежить від імпорту природного газу, що призвело до високих витрат на енергію та вразливості до коливань цін. Країна також стикається з екологічними